

MOPR
MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2015

opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Ustawa o pomocy społecznej w art. 16a wprowadza od roku 2012 obowiązek przygotowania przez gminy, powiaty i samorządy województwa oceny zasobów pomocy społecznej, sporządzonej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Ocenę zasobów organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego przedstawiają do dnia 30 kwietnia odpowiednio radom gmin, radom powiatów, a do dnia 30 czerwca sejmikom województw właściwych jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z ustawą, pojęcie zasobów obejmuje w szczególności infrastrukturę, kadre, i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej. Ocena dotyczy osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, rodzajów ich problemów oraz ich rozkładu ilościowego. Przedmiotowy dokument, wraz z rekomendacjami, ma stanowić podstawę uwzględnienia w planach budżetowych na przyszły rok wydatków na niezbędne inwestycje z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Przedstawione opracowanie ma w szczególności na celu przedstawienie podejmowanych działań oraz posiadanych zasobów instytucjonalnych w obszarze pomocy społecznej jak również zdiagnozowanie potencjalnych problemów i wskazanie propozycji ich rozwiązania.

SPIS TREŚCI:

<i>I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA</i>	5
1. Położenie geograficzne i powierzchnia	5
2. Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość	6
<i>II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY</i>	11
<i>III. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ</i>	16
<i>IV. POMOC ŚRODOWISKOWA</i>	19
1. System Pomocy Środowiskowej	19
2. Korzystający z pomocy społecznej	21
3. Powody przyznania pomocy	22
4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej	25
<i>V. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA</i>	31
<i>VI. ZASIŁKI RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY</i>	34
<i>VII. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH</i>	38
<i>VIII. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA</i>	43
1. Wspieranie rodziny	43
Placówki wsparcia dziennego	43
Asystenci rodziny	48
Rodziny wspierające, grupy wsparcia oraz spotkania rodzin naturalnych	49
2. Piecza zastępcza	50
Rodzinna piecza zastępcza	51
Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	53
Rodziny pomocowe	54
Instytucjonalna piecza zastępcza	55
3. Usamodzielnienia	59
<i>IX. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA</i>	65
1. Domy pomocy społecznej	67
2. Ośrodki wsparcia	69
3. Ośrodki wsparcia funkcjonujące w strukturach MOPR Lublin	73

<i>X. MIESZKANIA CHRONIONE</i>	80
<i>XI. REKOMENDACJE</i>	83
Spis tabel, wykresów i map	85

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, zaliczki alimentacyjnej, pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa. Duże znaczenie dla funkcjonowania Ośrodka mają również środki finansowe pozyskiwane z funduszy unijnych.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami oraz zadania pomocy społecznej przyjęte do realizacji na podstawie zawartych porozumień i umów z organami administracji rządowej lub jednostkami samorządu terytorialnego.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W 2014 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

Duży nacisk położono również na współpracę ze środowiskiem lokalnym w ramach Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2014 – 2020, przyjętego Uchwałą Nr 1079/XLI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 15 maja 2014r.

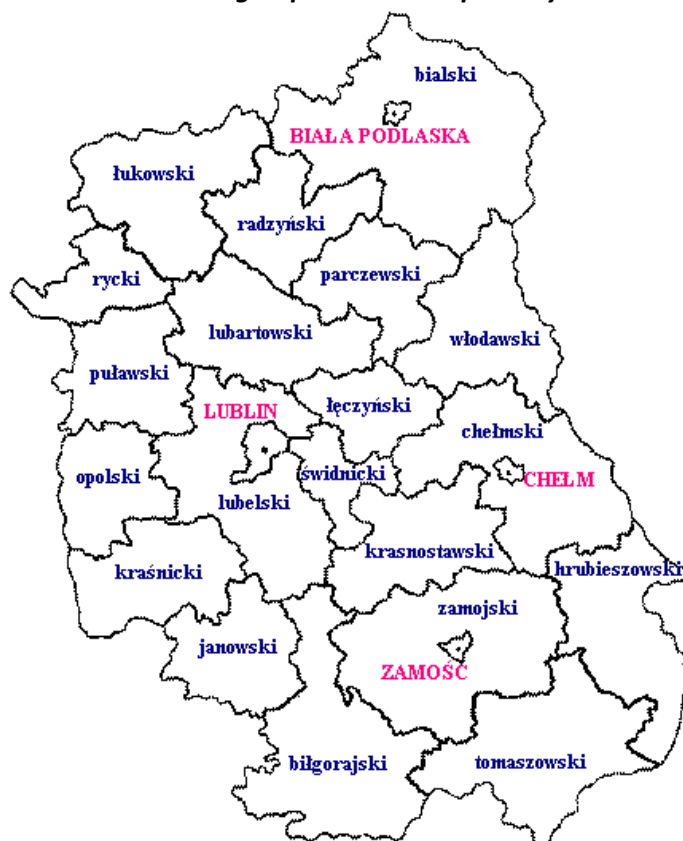
Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2014 – 2020 przyjętej Uchwałą Nr 1021/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014r.

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

1. Położenie geograficzne i powierzchnia

Lublin jest stolicą województwa lubelskiego i jednym z 12 głównych ośrodków miejskich kraju, członkiem Unii Metropolii Polskich i centralnym ośrodkiem Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego. Jest to największe miasto w Polsce Wschodniej (po prawej stronie Wisły), o obszarze ponad 147 km²; jest 9 miastem w kraju pod względem liczby ludności i 15 pod względem powierzchni. Miasto jest położone na północnym skraju Wyżyny Lubelskiej, w centralnej części województwa lubelskiego. Położenie to stwarza mu dogodne warunki obsługi zaplecza w granicach swojego regionu.¹ Duża koncentracja ludności w Mieście Lublin, w porównaniu z innymi miejscowościami w tej części kraju, wiąże się z największą koncentracją kadr, szkolnictwa wyższego i innymi funkcjami wyższego rzędu, jakie pełni, a także z największym potencjałem gospodarczym regionu.

Mapa 1. Obszar województwa lubelskiego z podziałem na powiaty

Źródło: Urząd Statystyczny

¹ Oddziaływanie obszarów miejskich na budownictwo w gminach sąsiadujących w województwie lubelskim w latach 2006 – 2010. Analizy Statystyczne. Lublin, 2011.

2. Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość²

W 2013 roku, w Mieście Lublin zamieszkiwało **343 598** osób, z czego kobiety stanowiły 54% (**185 362**) ogółu mieszkańców, a mężczyźni 46% (**158 236**) mieszkańców miasta. Liczba mieszkańców spadła o **4 080** osób w porównaniu z rokiem 2012, zaś w porównaniu do roku 2007 o **8 208** osób. Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet. Gęstość zaludnienia wynosiła **2 330** os./km², w porównaniu z rokiem 2012 spadła o 28 osób.

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2013 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 56 006 osób, co stanowiło 16,3% populacji;
- wiek produkcyjny (18-64 - mężczyźni; 18-59 - kobiety) – 217 498 osób, co stanowiło 63,3% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety) – 70 094 osoby, co stanowiło 20,4% populacji miasta Lublin.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2007 – 2013

wiek	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przedprodukcyjny	58618	57652	57089	56410	56452	56314	56006
produkcyjny	235163	233446	231314	229132	226743	223582	217498
poprodukcyjny	58025	59364	61037	62908	65372	67782	70094
Razem:	351806	350462	349440	348450	348567	347678	343598

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

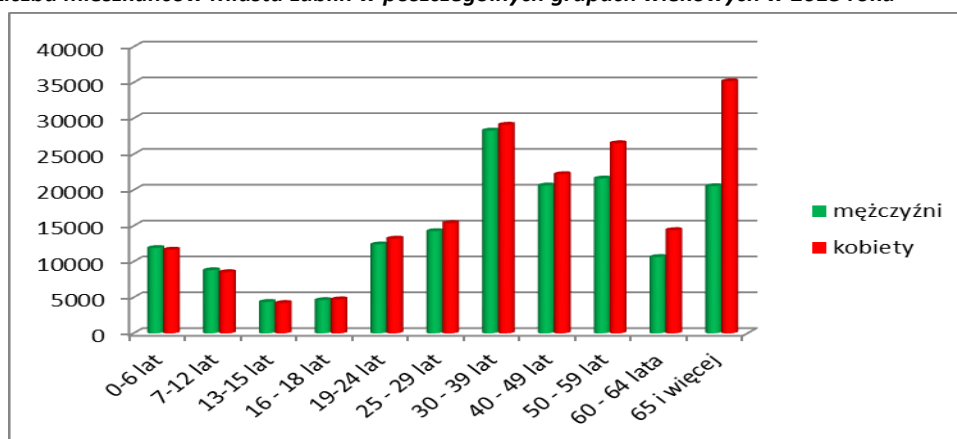
Powyższa tabela jednoznacznie wskazuje, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”³. Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2007 – 2013 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia), zwiększyła się o **12 069 osób, tj. 20,8%**

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2013 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

² Przygotowano na podstawie danych statystycznych za rok 2013. Na dzień sporządzania dokumentu dane dotyczące roku 2014 nie zostały opublikowane przez Urząd Statystyczny.

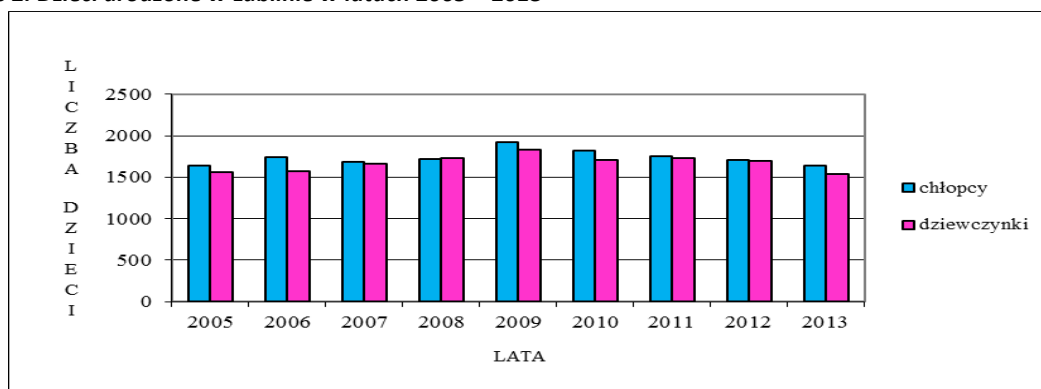
³ Przyjmuje się, że demograficznie „stare” społeczeństwo to takie, w którym odsetek ludzi po 60 roku życia przekroczył 12%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2005 – 2013

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Lublinie

Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2005 – 2009 następował wzrost liczby urodzeń, ale począwszy od 2010 roku stopniowo liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulegała zmniejszeniu. W roku 2013 urodziło się w Lublinie o 576 dzieci mniej niż w 2009 roku (kiedy to urodziło się najwięcej dzieci w ostatnich kilkunastu latach) oraz o 242 dzieci mniej niż w 2012 roku. Istnieje, więc uzasadniona obawa, że po trwającym kilka lat wzroście liczby urodzeń, będzie się ona systematycznie zmniejszać.

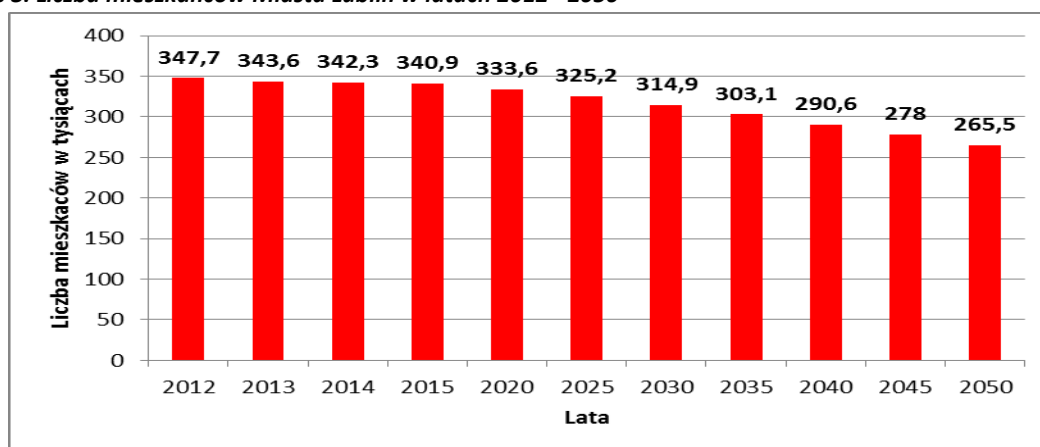
Podobne zjawisko zaobserwowano w skali całego kraju. Do 2003 roku w Polsce obserwowano głęboką depresję urodzeniową, natomiast w latach 2004 – 2009 liczba urodzeń znacznie wzrosła. Mimo korzystniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby urodzeń, należy stwierdzić, że obecnie liczba urodzeń jest około 40% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego. Niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 20 lat prostej zastępowalności pokoleń, od 1989 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej. W 2013 roku współczynnik dzietności wyniósł 1,3 - co oznacza, że jest niższy o około 0,85 pkt. od wielkości optymalnej, określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj., gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci.

W skali całego kraju Lubelszczyzna zajmuje 8. miejsce pod względem liczby mieszkańców. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, województwo lubelskie należy do jednego z czterech województw, w których liczba ludności maleje najszybciej.⁴

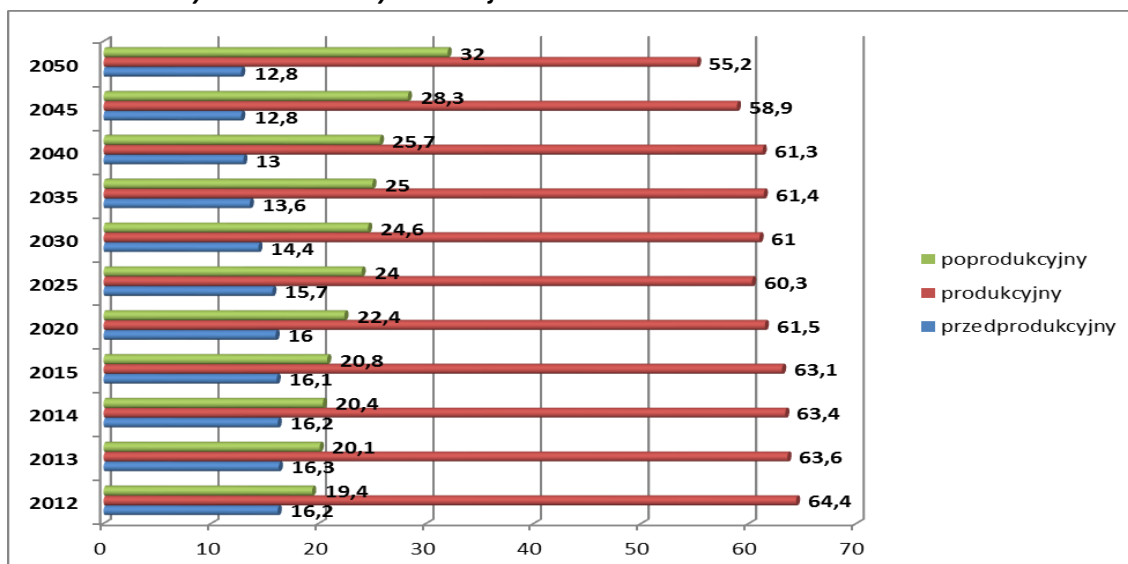
Dane Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczące liczby mieszkańców Lublina wskazują, że od roku 1997, kiedy liczba ludności miasta wynosiła 356 tys. do roku 2013 zmniejszyła się o 12,4 tys. osób i wynosiła 343,6 tys. osób. Zgodnie z prognozami demograficznymi Urzędu Statystycznego spadek liczby ludności będzie się utrzymywał co najmniej do 2050 roku. Liczba mieszkańców Lublina wynosić ma wówczas 265,5 tys. Oznacza to, iż na przestrzeni 35 lat zmniejszy się ona o około 75,4 tys. osób, tj. o 22,12%.

Wykres 3. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2012 - 2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 4. Procentowy rozkład struktury wiekowej mieszkańców Miasta Lublin w latach 2012 – 2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

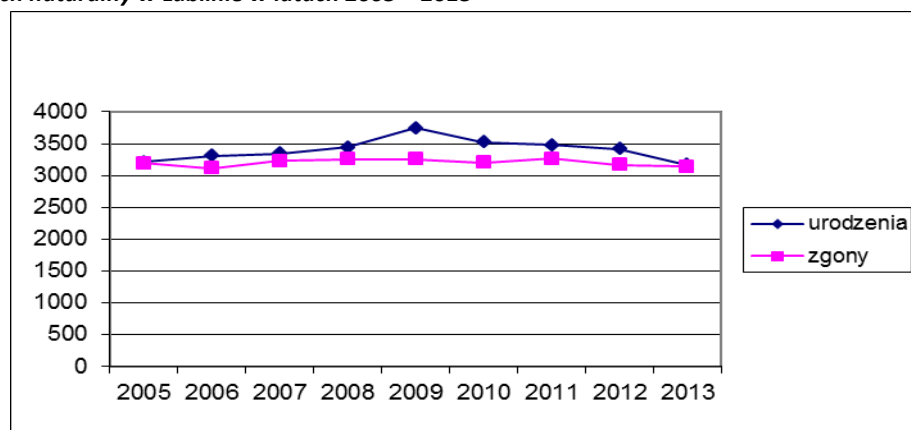
⁴ Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie lubelskim w 2013 roku, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2014.

W roku 2012 osoby w wieku przed podjęciem aktywności zawodowej stanowiły 16,2%, zaś osoby w wieku emerytalnym 19,4 % społeczności miasta. W latach 2013 – 2015 procentowy rozkład poszczególnych grup mieszkańców utrzymywał się na podobnym poziomie, przy jednoczesnym stopniowym podwyższaniu wieku emerytalnego.

Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego należy wskazać, że znaczne różnice w strukturze demograficznej miasta, zaczną się uwidaczniać około roku 2020 (wtedy ludność w wieku emerytalnym stanowić będzie 22,4%, zaś w wieku przedprodukcyjnym 16% całości społeczeństwa). Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2050 liczba osób w wieku poprodukcyjnym osiągnie poziom 32% ogółu mieszkańców Lublina.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich dziewięciu lat.

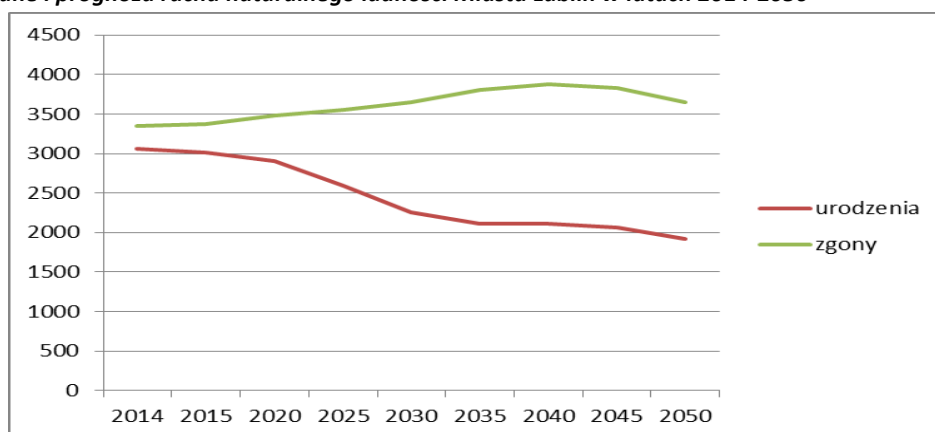
Wykres 5. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2005 – 2013

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Z danych zamieszczonych na powyższym wykresie wynika, że w Lublinie w roku 2005 nastąpiło zrównanie, a w latach 2006 – 2012, stopniowa przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów, jednakże w 2013 roku ponownie nastąpiło zrównanie liczby narodzeń z liczbą zgonów.

Wykres 6. Dane i prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2014-2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie należy stwierdzić, że powiększająca się już w latach wcześniejszych różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać dalszemu pogłębieniu. Ponadto obserwowana jest stale rosnąca średnia wieku mieszkańców, zaś efektem tego procesu jest systematyczne pogłębianie się zjawiska starzenia społeczeństwa. Niepokojącym, może być rozdźwięk między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów, który według prognoz Urzędu Statystycznego, będzie wyraźnie zauważalny już od roku 2015 i będzie się pogłębiać, aż do 2050 roku.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski.

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ⁵

W 2014 roku liczba bezrobotnych w Lublinie wahała się między 18 029 (w styczniu 2014 r.) a 14 771 osób (w grudniu 2014 r.). Natomiast w 2013 roku liczba bezrobotnych wahała się w granicach 17 161 – 18 278 osób. Porównując poziom bezrobotnych według stanu na koniec grudnia 2013 r. i 2014 r. należy stwierdzić, że udział osób wykazujących się jakimkolwiek doświadczeniem zawodowym w liczbie ogółem nieznacznie się zmienił – z 82,4% na 83,5%. Na koniec grudnia 2014 r. odsetek osób bez stażu pracy wynosił 16,5% i był niższy o 1,1 punktu procentowego w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2014 r. kobiety stanowiły prawie połowę tj. 48,5% (tj. 7 169 kobiet) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że w stosunku do 2013 r. odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 0,2%.

Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2014 r.)

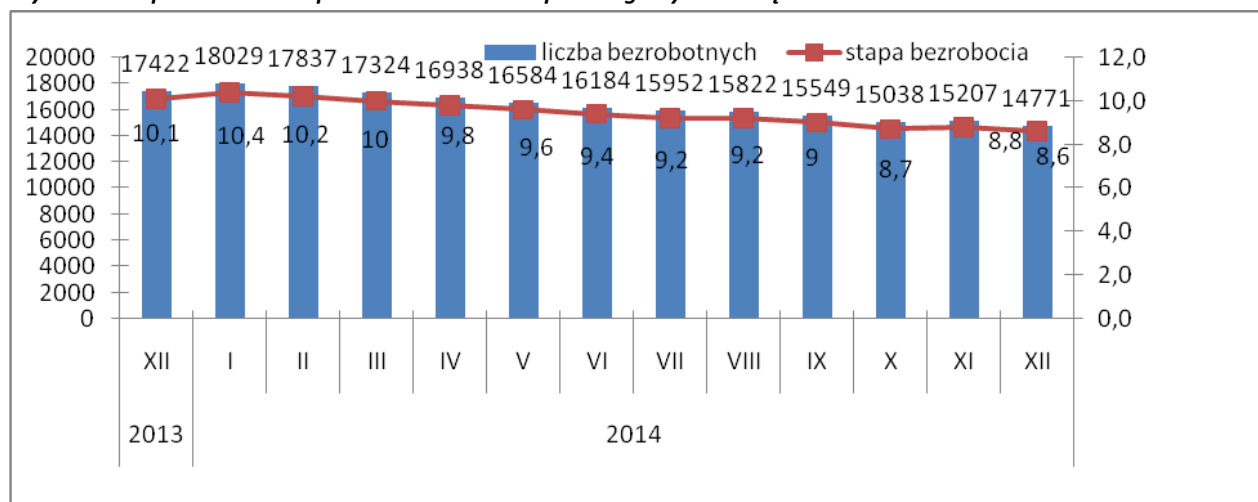
Wyszczególnienie	Lata poprzednie		Rok oceny 2014	PROGNOZA ¹⁾	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
RYNEK PRACY					
Bezrobotni ogółem	17124	17422	14771	14000	13500
Bezrobotni długotrwale ogółem	9528	10158	9267	9000	8500
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	1791	1612	1330	1300	1200

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

Oceniając sytuację na rynku pracy Miasta Lublin w 2014 r. należy zauważyć, iż odnotowano poprawę w stosunku do 2013 roku. W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 14 771 osób oraz 379 osób poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 15 150 osób. W końcu grudnia 2014r. stopa bezrobocia dla Miasta Lublina kształtowała się na poziomie 8,6%, dla województwa lubelskiego – 12,7%, zaś dla kraju – 11,5%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku, wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 1,5% dla Miasta Lublina, o 1,7% dla województwa lubelskiego, natomiast dla kraju zmniejszyła się o 1,9%.

⁵ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2014r.

Źródło: Opracowanie własne MUP na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W 2014 roku zostało zarejestrowanych 15 514 osób bezrobotnych (o 1997 osób mniej niż w 2013 r.), z czego 3 664 osoby rejestrowały się po raz pierwszy, a 11 850 bezrobotnych po raz kolejny.

W 2014 r. z ogółu 18 165 wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych – 8 747 osób (48,2%) podjęło pracę, z tego 8 119 osób pracę niesubsydiowaną, a 628 osób pracę subsydiowaną. Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną, 65 osób zostało skierowanych do prac interwencyjnych, 447 osób podjęło działalność gospodarczą, 113 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, obejmującej wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy.

W 2014 roku liczba osób, odbywających staże wyniosła 1 478, natomiast szkolenia rozpoczęło 156 osób. W okresie sprawozdawczym 209 osób wykonywało prace społecznie użyteczne, a 35 osób rozpoczęło realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego.

Z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji bezrobotnych zostały wyłączone 4 993 osoby (tj. 27,5% ogółu wyrejestrowanych). Dobrowolną rezygnację ze statusu potwierdziło 1 023 osoby, tj. o 16 osób więcej niż w roku ubiegłym. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego (60 lat – kobieta, 65 lat – mężczyzna) wyłączono 141 osób, zaś z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych - 605 osób.

Na koniec 2014 r. w MUP zarejestrowanych było 9 267 długotrwale bezrobotnych. Osoby długotrwale bezrobotne są osobami w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, a zarazem grupą najbardziej liczną, gdyż stanowią 62,7% (9 267 osób) ogółu bezrobotnych. W tej grupie na koniec 2014 r. kobiety stanowiły 49,6% (4 594 osoby).

Struktura wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najwięcej z nich posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe – 27,2% (2 524 osoby). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Grupa ta stanowiła 24% ogółu bezrobotnych (2 225 osób). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (1 024 osoby).

Analiza danych dotyczących długotrwale bezrobotnych ze względu na wiek pokazuje, że największy odsetek w tej grupie stanowiły osoby w wieku 25-34 lata - 27,3% ogółu (2 531 osób) i odsetek ten zmniejszył się o 1,5%, tj. o 496 osób w porównaniu do 2013 r. Drugą, co do wielkości grupą były osoby w przedziale wiekowym 35-44 lata – stanowiły one 25,3% (2 345 osób). Następną w kolejności grupą, to osoby w wieku 45-54 lata, które stanowiły 21% ogółu (1 943 osoby). Najmniej liczną grupą długotrwale bezrobotnych ze względu na wiek były osoby młode w przedziale 18-24 lata - 5,9% (544 osoby). Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 6,3% (583 osoby) ogółu z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

Natomiast wśród długotrwale bezrobotnych według posiadanego stażu pracy, najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 22,4% (2 073 osoby) ogółu długotrwale bezrobotnych.

Drugą w kolejności grupą pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat (19%, 1 757 osób). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy (2,7%, 250 osób). Na koniec grudnia 2014 r. osoby nieposiadające żadnego stażu pracy stanowiły 15,5% (1 440 osób) i w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. odsetek ten był niższy o 1,1 punktu procentowego.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy mają największe trudności z ponownym podjęciem zatrudnienia, grupa ta jest w dużo większym stopniu narażona na marginalizację, co dodatkowo zmniejsza aktywność w poszukiwaniu pracy.

Pomoc udzielana osobom długotrwale bezrobotnym opierała się głównie na nabywaniu przez nich praktycznych umiejętności poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy oraz na kierowaniu bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy. W 2014 r. staż rozpoczęło 616, prace społecznie użyteczne 193, zaś prace interwencyjne 44 osoby długotrwale bezrobotne. Środki na działalność gospodarczą otrzymały 153 osoby długotrwale bezrobotne. Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego na wyposażonym stanowisku pracy – 37 osób. W szkoleniach organizowanych przez MUP uczestniczyło 79 osób długotrwale bezrobotnych.

W działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych wpisuje się również realizowany przez MUP projekt *Piramida Kompetencji*. Celem projektu było zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego na terenie Miasta Lublin poprzez objęcie kompleksowym programem aktywizacji społecznej i zawodowej 56 uczestników/uczestniczek projektu zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia oraz wsparcie w podjęciu zatrudnienia przez co najmniej 20% uczestników/uczestniczek projektu.

Cele szczegółowe to:

- wzrost aktywności społecznej i zawodowej 60 uczestników/uczestniczek projektu poprzez realizację wsparcia psychologicznego i psychospołecznego;
- zwiększenie motywacji do działania i zmiany sytuacji zawodowej 60 uczestników/uczestniczek poprzez realizację wsparcia w postaci poradnictwa zawodowego;
- podniesienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach 56 uczestników/uczestniczek;

- wzrost doświadczenia zawodowego u 94% uczestników/uczestniczek projektu poprzez udział w stażach.

W ramach powyższego projektu w 2014 r. 46 osób zostało objętych poradnictwem zawodowym, 46 osób stażami i 13 osób pośrednictwem pracy.

Kolejnym projektem, realizowanym przez MUP był projekt *Integracja – Wiedza – Rozwój*. Celem projektu było podniesienie aktywności zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych poprzez udzielenie kompleksowego wsparcia umożliwiającego podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz ułatwiającego podjęcie zatrudnienia.

Cele szczegółowe to:

- zwiększenie motywacji 60 uczestników projektu do poszukiwania zatrudnienia poprzez udział w indywidualnym i grupowym poradnictwie psychologicznym, psychospołecznym, zawodowym;
- podniesienie, nabycie lub zmiana kompetencji i kwalifikacji zawodowych przez 54 uczestników projektu przy uwzględnieniu potrzeb regionalnego rynku pracy;
- zdobycie doświadczenia zawodowego i nowych umiejętności zawodowo – społecznych przez 54 uczestników projektu

W ramach powyższego projektu w 2014 r. 50 osób zostało objętych indywidualnym poradnictwem zawodowym, zorganizowano szkolenia zawodowe dla 12 osób, 50 osób uczestniczyło w stażach, 28 osób podjęło zatrudnienie.

Miejski Urząd Pracy w Lublinie, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pracodawców i pracobiorców, zorganizował Targi Pracy 2014, w których wzięło udział blisko 130 pracodawców. Prezentujące się firmy przedstawiły ponad 1000 ofert pracy na różnorodne stanowiska, przede wszystkim z branż: handlowej, usługowej, gastronomicznej, informatycznej, budowlanej i finansowej. Targi odwiedziło około 10 000 osób. Celem tej inicjatywy była pomoc pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników, a pracobiorcom w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia.

W 2014 roku w Lubelskim Parku Naukowo-Technologicznym odbyła się kolejna edycja Dnia Kariery. Myślą przewodnią tej edycji było hasło: „Ucz się w Lublinie - Pracuj w Lublinie”. Do udziału w wydarzeniu zgłosiło się ponad 30 wystawców. Wśród nich znajdowali się: pracodawcy, przedstawiciele lubelskich uczelni wyższych, instytucji rynku pracy oraz organizacji pozarządowych. Dzień Kariery cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, jak i studentów. Stoiska wystawiennicze odwiedziło ponad 1 500 osób. Uczestnicy mieli okazję do zapoznania się z najnowszymi ofertami pracy i usługami lokalnych instytucji rynku pracy oraz ofertą edukacyjną. Atrakcyjną formą urozmaicenia tegorocznego Dnia Kariery była możliwość uczestniczenia w warsztatach praktycznych na temat: „ABC pisania CV i listu motywacyjnego” oraz „Jak przygotować się do rozmowy rekrutacyjnej?”.

Odwiedzający mieli także okazję do wzięcia udziału w konferencji tematycznej „Ucz się w Lublinie - Pracuj w Lublinie”, podczas której zaprezentowane zostały

m.in. informacje związane ze strategią rozwoju Miasta Lublin, działalnością inwestorów tworzących nowe miejsca pracy w Lublinie, a także tematyką rynku pracy.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2015:

- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- realizowanie projektów własnych i kontynuacja realizacji projektów partnerskich;
- tworzenie projektów pod ogłoszone konkursy;
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy;
- realizacja Programu rządowego „Gwarancje dla Młodzieży”;
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- pomoc osobom bezrobotnym z grup defaworyzowanych;
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej;
- zorganizowanie Targów Pracy własnych oraz Dnia Kariery;
- uczestniczenie w targach pracy Partnerów;
- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwie;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla bezrobotnych;
- prowadzenie działań marketingowych usług MUP;
- organizacja cyklicznych spotkań członków Klubu Pracodawców i Lubelskiego Partnerstwa Publiczno - Społecznego.

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in:

- dobór osób długotrwale bezrobotnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- dobór osób niepełnosprawnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- realizacja Programu Aktywizacja i Integracja.

III. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnione były 1 241 osoby. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie zatrudnione były 492 osoby, w Domach Pomocy Społecznej – 484 osoby, w ośrodkach wsparcia 247 osób, a w Centrum Interwencji Kryzysowej 18 osób.

Tabela 3. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych. pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin⁶

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	492	39,65
Filie Ośrodka	270	21,76
Pion Świadczeń Socjalnych	79	6,37
Zespół ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej	27	2,18
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	484	39,00
OŚRODKI WSPARCIA	247	19,90
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	18	1,45

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Tabela 4. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OGÓLEM PRACOWNICY JEDNOSTKI						
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	505	481	492	492	492
KADRA KIEROWNICZA						
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	4	4	4	5	5
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)						
Wykształcenie wyższe	3	4	4	4	4	4
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	3	3	3	3	3
PRACOWNICY SOCJALNI						
Ogółem	5	181	186	185	185	185

⁶ Dane na podstawie sprawozdania MPiPS – 03 za 2014 rok oraz danych własnych.

W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	5	5	5	5	5
W tym: (od poz. 7 do poz. 11)						
Wykształcenie wyższe	7	119	127	134	134	134
Wykształcenie średnie	8	62	59	51	51	51
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	32	33	33	33	33
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	20	25	24	24	24
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	14	15	16	16	16
POZOSTALI PRACOWNICY:						
Ogółem	12	320	291	302	302	302
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)						
Wykształcenie wyższe	13	259	236	247	247	247
Wykształcenie średnie	14	59	54	54	54	54
Inne	15	2	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Kadrę pomocy społecznej w MOPR tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m. in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). W 2014 roku zatrudnionych było 185 pracowników socjalnych, co stanowiło 37,60% ogółu pracowników jednostki, w tym w sekcjach pracy socjalnej (w terenie) zatrudnionych było 176 pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisem ustawowym (art.110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin, liczba mieszkańców Lublina wynosiła 327 768 osób (stan wg zameldowania na pobyt stały na dzień 31 XII 2014 r.) oraz 10 395 osób zameldowanych na pobyt czasowy. Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą, MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 163 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 3 osoby posiadało tytuł naukowy doktora, 67,89% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 9,96% posiada wykształcenie wyższe zawodowe. Wśród pracowników z wykształceniem wyższym (magisterskim lub zawodowym) 118 osób, co stanowi niespełna 24% ogółu zatrudnionych, dodatkowo ukończyło studia podyplomowe. W 2014 roku, 3,25% ogółu pracowników jednostki tj. 16 osób kontynuowało naukę, celem podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych.

Tabela 5. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Wolontariusze	1	97	78	76	115	115
Staże	2	36	15	16	16	16

Źródło: Opracowanie własne MOPR

IV. POMOC ŚRODOWISKOWA

1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników pionu pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania, zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę, odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą osobie/rodzinie pomocą w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2014 funkcjonowało ogółem 21 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w środowisku jego zamieszkania.

W ramach systemu pomocy środowiskowej, w 2014 roku podopieczni mogli również korzystać z pomocy funkcjonujących w strukturach MOPR ośrodków wsparcia:

- Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18,
- Centrum Aktywności i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114,
- Centrum Aktywności Środowiskowej, ul. Antoniny Grygowej 4B,

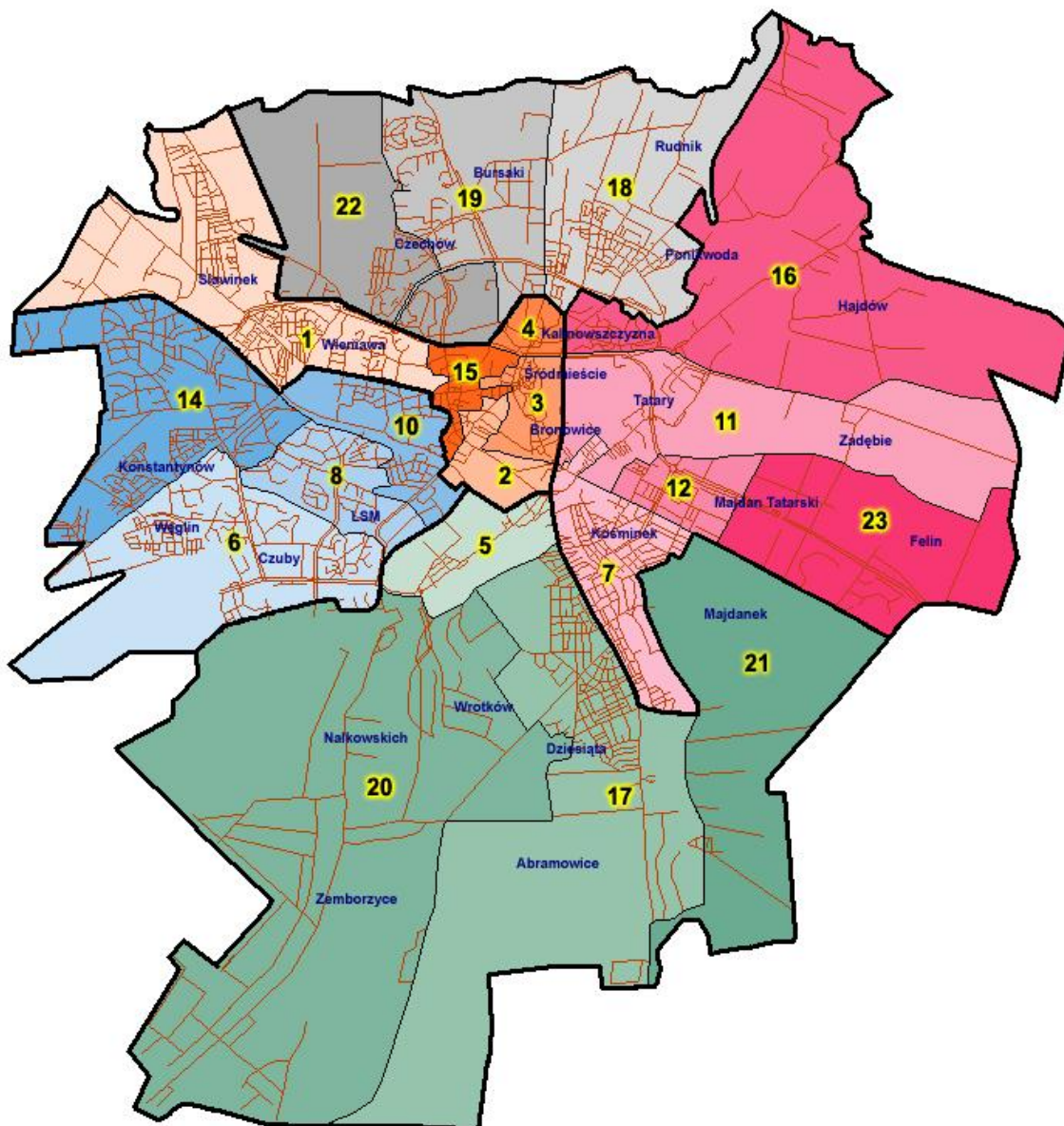
oraz:

- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin ul. Popiełuszki 28E,

a także:

- Świetlicy socjoterapeutycznej Nr 1 ul. Głęboka 10,
- Świetlicy socjoterapeutycznej Nr 2 ul. Piekarska 27.

Mapa 2. System pomocy środowiskowej w 2014 roku na terenie Miasta Lublin

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 2 - Narutowicza 74
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 3 - Jezuicka 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 4 - Lubartowska 6-8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 15 - Chopina 11/4

Filia Nr 2 - ul. Kresowa 9

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11 - Montażowa 16
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 16 - Towarowa 19
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Jagiełły 16
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Grygowej 4B

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 10 - Głęboka 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 14 - Zana 38

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2c
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 19 - Kompozytorów Polskich 8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 5 - Piekarska 27
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

- 1** **Specjalistyczna** Poradnia dla Rodzin, ul. Popietuszki 28E
- 2** **Centrum** Aktywizacji i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114
- 3** **Centrum** Aktywności Środowiskowej, ul. Grygowej 4B
- 4** **Dzienny** Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18
- 5** **Świetlica** socjoterapeutyczna, ul. Głęboka 11
- 6** **Świetlica** socjoterapeutyczna nr 2, ul. Piekarska 27

2. Korzystający z pomocy społecznej

W 2014 roku ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach ustawy o pomocy społecznej skorzystało 24 805 osób, co stanowi 7,3% mieszkańców Miasta Lublin. W 2014 roku zostało objętych pomocą 48 osób więcej niż w 2013 roku. W 2014 roku decyzją przyznano świadczenia 13 336 osobom (9 080 rodzin liczących ogółem 18 965 osób). Jest to o 313 osób mniej niż w 2013 roku. Liczba świadczeniobiorców na przestrzeni ostatnich 6 lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Ponad połowę (52%) z pośród 12 045 rodzin korzystających z pomocy w 2014 roku stanowiły rodziny prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe – **6 289** osób, **3 803** to rodziny wychowujące dzieci. Wśród rodzin wychowujących dzieci 1 717 to rodziny niepełne. W ogólnej liczbie rodzin objętych wsparciem MOPR **3 461** rodzin, to rodziny emerytów i rencistów, z czego 2 020 to osoby samotne.

Tabela 6. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2012	Rok 2013			
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA					
Liczba osób	1	23 551	24 757	24 805	24 853
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE					
Liczba osób	2	12 767	13 649	13 336	13 030
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	6 645	7 014	7 100	7 192
Wiek 0-17	4	2 082	2 294	2 383	2 475
Wiek produkcyjny *	5	3 405	3 584	3 535	3 487
Wiek poprodukcyjny **	6	1 158	1 136	1 182	1 230
Liczba rodzin	7	9 159	9 557	9 080	8 627
Liczba osób w rodzinach	8	18 815	19 961	18 965	18 019
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)					
Ogółem	9	7 230	7 736	7 526	7 322
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	3 813	4 055	4 128	4 206
Wiek 0-17	11	1 026	1 121	1 167	1 215
Wiek 18-59	12	1 893	2 076	2 054	2 032
Wiek 60 lat i więcej	13	894	858	907	959
w tym: MEŹCZYŹNI (z wierszy 2-6)					
Ogółem	14	5 537	5 913	5 810	5 708
W tym: osoby długotrwale korzystające	15	2 832	2 959	2 972	2 987
Wiek 0-17	16	1 056	1 173	1 216	1 261
Wiek 18-64	17	1 512	1 508	1 481	1 454

Wiek 65 lat i więcej	18	264	278	275	272
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	19	7 571	8 023	7 646	7 287
Liczba rodzin	20	7 467	7 882	7 487	7 112
Liczba osób w rodzinach	21	15 722	17 119	16 302	15 524
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	22	7 120	7 255	7 039	6 829
Liczba rodzin	23	5 185	5 205	4 961	4 728
Liczba osób w rodzinach	24	12 222	12 727	12 451	12 181
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY					
Liczba osób ogółem	25	9 859	10 279	10 488	10 701
Liczba rodzin	26	9 458	9 691	9 920	10 154
Liczba osób w rodzinach	27	19 627	20 352	20 441	20 530

Źródło: Opracowanie własne MOPR

* wiek produkcyjny: kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat

** wiek poprodukcyjny: kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej

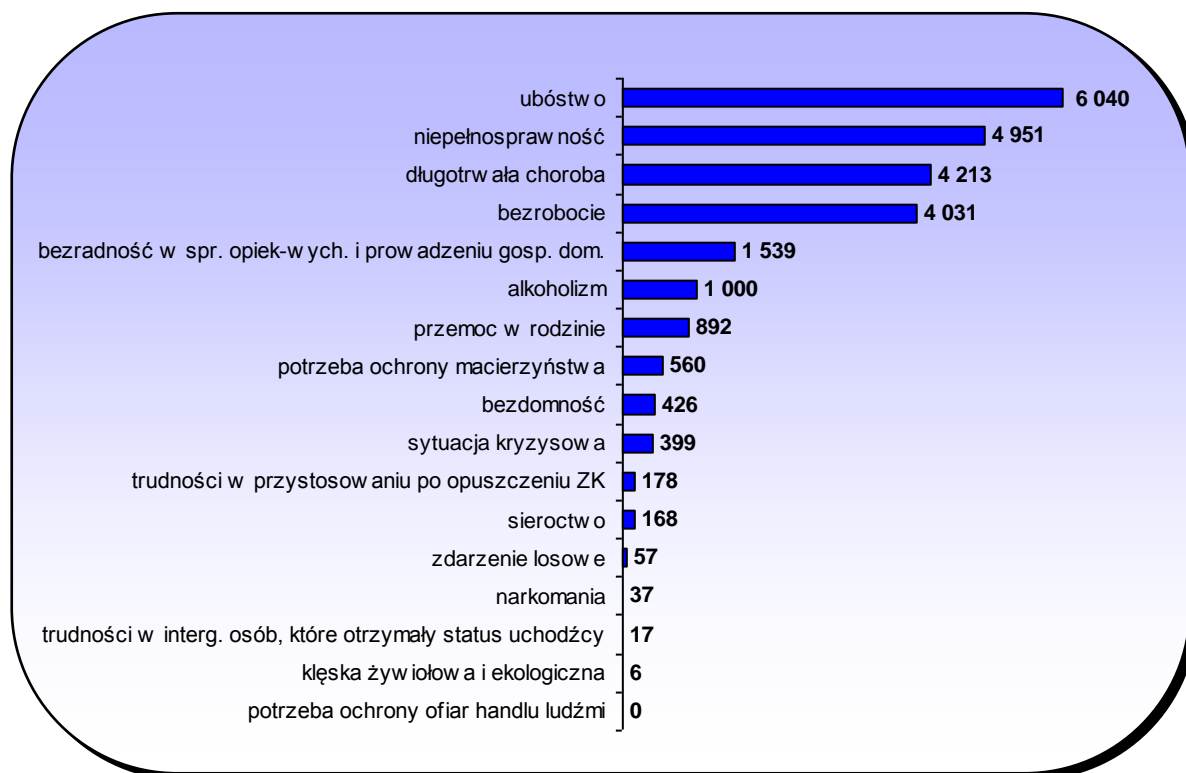
3. Powody przyznania pomocy

Dominujące powody korzystania z pomocy MOPR w 2014 roku przedstawiono na wykresie nr 6. Należy zaznaczyć, że niejednokrotnie wymienione problemy współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR jest ubóstwo. Pomoc z tego tytułu otrzymało 6 040 rodzin (liczących 12 010 osób). W przypadku ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Drugim pod względem częstotliwości występowania problemem jest niepełnosprawność, dotycząca 4 951 rodzin (41%), trzecim długotrwała i ciężka choroba, która stała się przesłanką do korzystania z pomocy przez 4 213 rodzin. Na kolejnych miejscach notuje się problem bezrobocia, który dotyczy 4 031 rodzin oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 1 539 rodzinach.

Wykres 6. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2014 r.

Bezrobotni objęci wsparciem Ośrodka stanowią 33,47% ogółu korzystających. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano 13,01% spadek tej grupy beneficjentów. W znacznej części są to osoby z niskimi lub bez kwalifikacji (bez zawodu), z wykształceniem na poziomie średnim lub zasadniczym. Ponadto dużo osób bezrobotnych posiada zdezaktualizowane kwalifikacje, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać, że w związku ze wzrostem popytu na pracę, długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana zarówno z kwalifikacjami, jak i motywacją do znalezienia pracy. Osoby wykształcone, a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia zatrudnienia. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych, bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

Liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosi 1 000, utrzymuje się na poziomie roku ubiegłego i stanowi 8,3% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosi 1 090. Niemniej w ocenie pracowników socjalnych z problemem alkoholowym boryka się znacznie większa liczba osób. Poza osobami, które mają zdiagnozowaną chorobę alkoholową, 361 osób ryzykownie spożywa alkohol, pije szkodliwie, nie widzi problemu i nie wyraża chęci podjęcia leczenia.

Jako istotny należy wskazać zaobserwowany wzrost (7,41%) liczby rodzin dotkniętych przemocą, która jest zawsze wynikiem wielu różnych, nakładających się czynników. Na znaczący wzrost liczby rodzin ze zdiagnozowaną przemocą może mieć wpływ nie tylko zwiększenie występowania samego zjawiska, ale większa wiedza, wrażliwość i świadomość społeczna, co wpłynęło bezpośrednio na wykrywalność problemu.

Tabela 7. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2012	Rok 2013		
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA				
UBÓSTWO				
Liczba rodzin	5 845	6 504	6 040	5 609
Liczba osób w rodzinach	11 377	13 271	12 010	10 869
BEZROBOCIE				
Liczba rodzin	4 253	4 634	4 031	3 506
Liczba osób w rodzinach	10 465	11 455	10 097	8 900
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba rodzin	4 684	5 041	4 951	4 863
Liczba osób w rodzinach	7 955	8 719	8 558	8 400
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba rodzin	3 810	4 149	4 213	4 278
Liczba osób w rodzinach	6 367	7 327	7 397	7 468
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH				
Liczba rodzin	1 549	1 812	1 539	1 539
Liczba osób w rodzinach	4 281	4 676	4 263	4 263
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	913	998	1 000	1 002
Liczba osób w rodzinach	1 352	1 563	1 558	1 553
NARKOMANIA				
Liczba rodzin	46	44	37	37
Liczba osób w rodzinach	79	77	55	55
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba rodzin	336	362	560	560
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ				
Liczba rodzin	132	126	240	240

BEZDOMNOŚĆ				
Liczba rodzin	505	470	426	426
Liczba osób w rodzinach	564	535	485	485
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO				
Liczba rodzin	156	177	178	179
Liczba osób w rodzinach	225	249	249	249
ZDARZENIA LOSOWE				
Liczba rodzin	17	23	57	57
Liczba osób w rodzinach	41	56	145	145
KŁĘSKI ŻYWIŁOWE I EKOLOGICZNE				
Liczba osób	0	0	6	0
SIEROCTWO				
Liczba rodzin	304	184	168	153
Liczba osób w rodzinach	884	527	443	372
PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba rodzin	471	704	892	892
Liczba osób w rodzinach	1 303	1 862	2 395	2 395
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI				
Liczba rodzin	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03

Częstym powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezdomność, utrzymująca się od kilku lat na podobnym poziomie. Bezdomność jest problemem wieloaspektowym, współistnieje m.in. z: uzależnieniem od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, bezrobociem, zaburzeniami psychicznymi, problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

W 2014 roku w drodze decyzji administracyjnych świadczenia przyznano **13 336 osobom** (z 9 080 rodzin liczących ogółem 18 965 osób).

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z pomocy w formie zasiłków celowych i specjalnych celowych – tę formę wsparcia przyznano 6 584 osobom. Z zasiłków celowych skorzystało ogółem 49,37% odbiorców pomocy finansowej. Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, opał.

Znaczna liczba osób **4 046** korzystała z zasiłków okresowych. W 2014 r. tą formą pomocy objęto o 353 osoby mniej niż w 2013 r. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 3 233 osoby i kolejno osoby dotknięte niepełnosprawnością - 464, długotrwałą chorobą – 381 oraz 3 osoby z powodu możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła **281,87 zł**. Średni okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wynosił 5,67 miesiąca w roku.

W porównaniu do 2013 roku nastąpił nieznaczny wzrost liczby świadczeniobiorców (o 11 osób) zasiłków stałych. Z tej formy pomocy w 2014 r. skorzystało 2 260 osób, przy czym 1 933 osoby z tej grupy to osoby samotnie gospodarujące. Średnia wysokość miesięcznego zasiłku stałego wyniosła 467,83 zł. Świadczeniobiorcy zasiłków stałych otrzymywali świadczenie średnio przez 10 miesięcy w roku. W przypadku 1 843 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2014 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne na łączną kwotę 809 296 zł.

Kolejną znaczącą grupę stanowią świadczeniobiorcy usług opiekuńczych⁷, i specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi udzielane są osobom, które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie były w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Z usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz pomoc w zapewnieniu kontaktów z otoczeniem skorzystało 1 347 osób z 1 307 rodzin.

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 125 osób ze 122 rodzin. W wielu przypadkach pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była świadczona jednocześnie. W 2014 roku wsparciem w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych objęto łącznie 1 472 osoby z 1 429 rodzin.

Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. W 2014 roku tym rodzajem usług objęto 115 osób w 112 rodzinach.

Na podstawie danych SI POMOST ustalono, że 21% świadczeniobiorców usług, w 2014 roku stanowiły osoby w wieku do 60 lat, 35% stanowiły osoby w wieku 61-80 lat, natomiast 44% to osoby powyżej 80 roku życia.

---

⁷ Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy lub w ośrodkach wsparcia takich jak środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy, dzienne domy pomocy. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Tabela 8. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2012-2014

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Średnia roczna liczba świadczeń na osobę	Średnia wysokość świadczenia
	usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)				
2012	85	40 230	683 808,00	473	17
2013	102	42 358	720 077,50	415	17
2014	115	35 386	601 562,00	308	17
usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze (zadanie własne)					
2012	1 358	752 330,5	7 658 149,50	554	10,18
2013	1 369	702 937,0	7 146 837,00	513	10,17
2014	1 472	725 165,0	7 355 262,50	493	10,14
w tym: usługi specjalistyczne opiekuńcze					
2012	129	44 531,5	578 870,50	345	13
2013	114	37 708,0	491 049,00	330	13
2014	125	34 537,5	448 987,50	276	13

Opracowanie własne MOPR na podstawie realizacji wydatkowej.

Tabela 9. Formy udzielanej pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2012	Rok 2013			
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
ZASIŁEK STAŁY					
Liczba osób	1	2 179	2 249	2 260	2 271
Liczba świadczeń	2	21 317	21 867	22 504	22 614
Kwota świadczeń w złotych	3	8 336 703	9 753 021	9 954 769	10 003 428
W tym: (wiersze 4-6)					
Zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących					
Liczba osób	4	1 887	1 917	1 933	1 949
Liczba świadczeń	5	18 704	18 916	19 355	19 515
Kwota świadczeń w złotych	6	7 689 980	8 870 964	9 054 929	9 129 782
W tym: (wiersze 7-9)					
Zasilek stały dla osoby w rodzinie					
Liczba osób	7	320	360	367	374
Liczba świadczeń	8	2 613	2 951	3 149	3 209
Kwota świadczeń w złotych	9	646 723	882 057	899 840	916 985

ZASIŁEK OKRESOWY					
Liczba osób	10	3 929	4 399	4 046	3 721
Liczba świadczeń	11	20 593	23 236	22 942	21 099
Kwota świadczeń w złotych	12	5 080 673	6 618 094	6 466 658	5 947 172
W tym: (wiersze 13-24)					
Zasilek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	13	3 352	3 620	3 233	2 887
Liczba świadczeń	14	17 220	18 753	17 626	15 740
Kwota świadczeń w złotych	15	4 391 640	5 565 227	5 203 896	4 647 074
Zasilek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	16	283	381	381	381
Liczba świadczeń	17	896	1 309	1 295	1 295
Kwota świadczeń w złotych	18	168 983	292 072	295 820	295 820
Zasilek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	19	362	434	464	496
Liczba świadczeń	20	1 543	1 894	2 190	2 341
Kwota świadczeń w złotych	21	309 971	434 632	473 792	506 460
Zasilek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego					
Liczba osób	22	3	4	3	2
Liczba świadczeń	23	5	11	5	3
Kwota świadczeń w złotych	24	1 381	2 304	1 353	812
Zasilek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b					
Liczba osób	25	0	0	0	0
Liczba świadczeń	26	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	27	0	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM					
Liczba osób	28	6 665	7 027	6 584	6 865
Kwota świadczeń w złotych	29	6 329 905	6 644 896	6 854 226	6 896 141
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"					
Liczba osób	30	5 352	5 860	6 049	6 100
Liczba świadczeń	31	21 059	22 522	26 249	26 470
Kwota świadczeń w złotych	32	3 564 917	4 090 226	4 978 398	5 020 313
ZASIŁKI CELOWE PRZYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2					
Liczba osób	33	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	34	0	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
POSIŁEK OGÓŁEM					
Liczba osób	35	4 862	5 189	5 204	5 219
Liczba świadczeń	36	693 505	729 662	695 909	697 915
Kwota świadczeń w złotych	37	4 355 832	4 585 607	4 112 635	4 124 490

W TYM: DLA DZIECI					
Liczba osób	38	3 807	4 188	4 264	4 341
Liczba świadczeń	39	463 021	505 486	504 541	513 652
Kwota świadczeń w złotych	40	1 943 954	2 202 617	2 227 316	2 267 537
W tym: (z wierszy 35-37) POSILEK - świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"					
Liczba osób	41	4 862	5 189	5 204	5 219
Liczba świadczeń	42	693 505	729 662	695 909	697 915
Kwota świadczeń w złotych	43	4 355 832	4 585 607	4 112 635	4 124 490
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	44	3 807	4 188	4 264	4 341
Liczba świadczeń	45	463 021	505 486	504 541	513 652
Kwota świadczeń w złotych	46	1 943 954	2 202 617	2 227 316	2 267 537
SCHRONIENIE					
Liczba osób	47	291	262	222	222
Liczba świadczeń	48	44 410	38 487	30 420	30 420
Kwota świadczeń w złotych	49	965 490	897 208	833 094	833 094
UBRANIE					
Liczba osób	50	0	0	0	0
Liczba świadczeń	51	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	52	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU					
Liczba osób	53	66	69	55	44
Liczba świadczeń	54	66	70	55	44
Kwota świadczeń w złotych	55	118 548	100 389	121 463	97 170

Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03

Pomoc w formie pracy socjalnej została zastosowana wobec wszystkich rodzin korzystających z pomocy. Praca socjalna stanowi jedno z najważniejszych narzędzi pracy z klientami. Zatem szczególnie ważne wydaje się aby jej jakość i skuteczność była na jak najwyższym poziomie, co wymaga dalszego i systematycznego szkolenia i doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych.

Pomocą w formie pracy socjalnej objęto 24 805 osób (z 12 055 rodzin korzystających z pomocy środowiskowej, a także pełniących funkcję rodzin zastępczych, wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, repatriantów i cudzoziemców). Wyłącznie pracą socjalną, bez jednoczesnej realizacji świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych objęto 2 965 rodzin. Główny cel pracy socjalnej czyli usamodzielnienie osób i rodzin w 2014 roku osiągnięto w 342 przypadkach, tj. w 64 środowiskach więcej niż w roku 2013.

Rekomendacje:

- **rozwój środowiskowych form wsparcia na rzecz aktywizacji i integracji klientów Ośrodka, z wykorzystaniem środków finansowych pozyskiwanych ze źródeł zewnętrznych,**
- **doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach.**

V. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

Poradnictwo specjalistyczne udzielane jest w ramach działań podejmowanych przez pracowników Centrum Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

Szczególną rolę odgrywa **Centrum Interwencji Kryzysowej**⁸, realizujące zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

Z pomocy Centrum Interwencji Kryzysowej korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, osoby doświadczające przemocy seksualnej, ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2014 roku z pomocy CIK po raz pierwszy skorzystało **1 152 rodziny**. Udzielono ogółem **11 932 porady**, w tym:

- 5499 porad w kontakcie bezpośrednim,
- 500 konsultacji telefonicznych,
- 5933 porady i konsultacje w całodobowym telefonie zaufania.

Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem 277 rodzin z problemem przemocy domowej, w tym 69 dzieci. Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie prowadzono zajęcia grupowe. W ramach grupy psychoedukacyjnej – uczestniczyło 7 kobiet, grupy terapeutycznej/wsparcia – 8 osób, grupy samopomocowej o charakterze otwartym – 20 osób, grupy interwencyjno-wspierającej z elementami DDA – 7 osób. Ponadto prowadzono zajęcia umiejętności wychowawczych dla rodziców, w których uczestniczyło w 2014 roku 37 osób.

Centrum w roku 2014 realizowało 4 edycje podstawowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej, w tym dwie edycje odbyły się w Areszcie

---

⁸ Zgodnie z Uchwałą Nr, Uchwałą Nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin

Śledczym dla osadzonych z art. 207 KK. Przeprowadzono także 1 edycję programu korekcyjno-edukacyjnego pogłębionego. Ogółem w programie uczestniczyło 81 osób.

W okresie 2014 roku podjęto działania o charakterze interwencyjnym w 588 przypadkach.

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo wychowawczych, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin.**⁹

Wsparciem Poradni w formie terapii objęto **618 rodzin**. Ponad 94% z nich to rodziny naturalne, a niespełna 4% stanowiły rodziny zastępcze. Wsparciem objęto także 7 rodzin adopcyjnych oraz 4 dzieci przebywających w placówkach.

Łączna liczba osób, które zostały objęte wsparciem Specjalistycznej Poradni dla Rodzin wyniosła 1 929 osób (w tym 217 dzieci). Osoby te korzystały:

- z terapii 866 osób (dorośli: 725, dzieci: 141),
- z profilaktyki 1063 osób (dorośli: 987, dzieci: 76).

Tabela 10. Osoby korzystające z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA					
Liczba osób korzystających	1 818	2 281	1 929	2100	2 200

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W roku 2014 liczba osób objętych wsparciem Poradni była o 13% niższa niż w roku 2013, jednocześnie ilość przeprowadzonych sesji spadła jedynie o 4,5% z 5757 w 2013r. do 5518 w 2014, co wskazuje, iż klienci Poradni coraz częściej korzystają z długotrwałej pomocy, a nie jednorazowych konsultacji. Proces terapii rodziny prowadzi do stałych zmian i jest znacznie bardziej efektywny niż porady konsultacyjne. Zapotrzebowanie w zakresie poradnictwa, a także zainteresowanie osób i rodzin sesjami konsultacyjnymi i terapeutycznymi utrzymuje się na wysokim poziomie (oczekiwanie na terapię trwa ok. 3 miesiące), a obserwowany spadek liczby rodzin i osób objętych poradnictwem i terapią związany jest z większą ilością sesji u tej samej osoby (terapia, a nie jedynie konsultacje). Widoczne jest również rosnące zainteresowanie klientów poradnictwem prawnym.

⁹ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela **bezpłatnej pomocy** osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

Tabela 11. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Kadra placówki – liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	11	11	11	12
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	486 837	480 335	470 321	470 321	470 321
W tym:					
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	486 837	480 335	470 321	470 321	470 321
Dotacje z budżetu państwa	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

- **intensyfikowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi świadczącymi poradnictwo prawne, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego celem zapewnienia rodzinom wsparcia w tym zakresie.**

VI. ZASIŁKI RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

W 2014 r. wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny były o 2 467 052 zł wyższe niż w roku poprzednim. Tytułem wypłat dla świadczeniobiorców dokonano w 2014 roku wydatków w łącznej kwocie 74 366 974 zł. Największe wydatki Ośrodek poniósł na wypłatę świadczeń opiekuńczych, których wartość stanowi aż 32,32% ogółu wydatków. Należy zaznaczyć, że znaczną część wydatków w tej kategorii świadczeń generuje zasiłek pielęgnacyjny. Wśród ogółu wydatków poniesionych na świadczenia opiekuńcze wydatki na zasiłek pielęgnacyjny stanowią 54%. Drugim pod względem wartości są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Z tego tytułu Ośrodek wypłacił 21 316 816 zł co stanowi niemal 29% ogólnej kwoty zobowiązań całkowitych wydatków na świadczenia.

Tabela 12. Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń rodzinnych funduszu alimentacyjnego na przestrzeni lat 2013 – 2014

Lp.	Rodzaj świadczenia	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2013 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2014 (w zł)	Różnica rok do roku
1.	Zasiłki rodzinne	16 331 055	15 439 177	-891 878
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	8 930 268	7 859 891	-1 070 377
3.	Świadczenia opiekuńcze	20 699 257	24 037 877	3 338 620
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	2 364 000	2 568 000	204 000
6.	Fundusz alimentacyjny	21 496 359	21 316 816	-179 543
7.	Odsetki wypłacane przy zasiłku dla opiekuna	-	94 776	94 776
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	1 689 007	2 556 087	867 080
8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	389 976	494 350	104 374
	WYDATKI OGÓLEM:	71 899 922	74 366 974	2 467 052

Tabela 13. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2012	Rok 2013			
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH					
Liczba rodzin	1	9 824	9 324	8 730	8 326
Kwota świadczeń w złotych	2	23 682 300	24 258 323	23 299 068	22 065 000
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")					
Liczba świadczeń	3	1 072	1 003	928	928
Kwota świadczeń w złotych	4	1 072 000	1 003 000	928 000	928 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA					
Liczba świadczeń	5	3 277	2 364	2 568	2 364
Kwota świadczeń w złotych	6	3 277 000	2 364 000	2 568 000	2 364 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE					
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE					
Liczba świadczeń	7	14 933	12 399	9 528	8 723
Kwota świadczeń w złotych	8	7 735 422	6 845 189	6 636 606	10 468 000
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO					
Liczba świadczeń	9	X	3 964	4	0
Kwota świadczeń w złotych	10	X	396 400	400	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY - Ogółem					
Liczba świadczeń	11	81 585	83 484	85 060	86 736
Kwota świadczeń w złotych	12	12 482 505	12 773 052	13 014 180	13 270 645
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)					
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA					
Liczba świadczeń	13	20 160	20 345	20 433	20 536
Kwota świadczeń w złotych	14	3 084 480	3 112 785	3 126 249	3 142 000
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI					
Liczba świadczeń	15	28 863	29 851	30 908	31 987
Kwota świadczeń w złotych	16	4 416 039	4 567 203	4 728 924	4 894 000
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA					
Liczba świadczeń	17	30 178	31 117	31 700	32 340
Kwota świadczeń w złotych	18	4 617 234	4 760 901	4 850 100	4 948 000

ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT					
Liczba świadczeń	19	2 384	2 171	2 019	1 873
Kwota świadczeń w złotych	20	364 752	332 163	308 907	286 645
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY					
Liczba świadczeń	21	X	1 332	2 622	2 460
Kwota świadczeń w złotych	22	X	684 616	1 354 774	1 279 200
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA (z odsetkami)					
Liczba świadczeń	23	X	X	5 917	2 044
Kwota świadczeń w złotych	24	X	X	3 126 693	1 062 984
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO					
Liczba osób	25	4 150	4 100	3 985	3 945
Liczba rodzin	26	3 959	3 884	3 770	3 735
Kwota świadczeń w złotych	27	21 473 991	21 496 359	21 316 816	21 103 648
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
Liczba osób	32	838	948	852	790
Kwota świadczeń w złotych	33	338 319	389 976	494 350	688 473
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO					
Liczba osób	34	1 172	1 292	1 194	1 234
Kwota świadczeń w złotych	35	1 550 858	1 689 007	2 556 087	3 142 603

W latach 2012 - 2014 zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia - zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku. Pomimo podwyższenia od 1 listopada 2014 r. progu dochodowego uprawniającego do otrzymania w/w świadczeń nie przewiduje się wzrostu liczby rodzin uprawnionych do zasiłku rodzinnego. Zaobserwowano także znaczny spadek wydatków na dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie przebywania na urlopie wychowawczym, co najprawdopodobniej spowodowane jest wprowadzeniem urlopu rodzicielskiego.

Wzrost wydatków przewiduje się natomiast na zasiłki pielęgnacyjne z tytułu niepełnosprawności oraz na świadczenia pielęgnacyjne. W przypadku świadczenia pielęgnacyjnego szacuje się wzrost wydatków niemal o ok. 4 000 000 zł. Tak znaczny wzrost wydatków wynika z podwyższenia od stycznia 2015 roku kwoty świadczenia o 400 zł miesięcznie, ponadto w 2014 r. świadczenie pielęgnacyjne przez jedną trzecią roku obowiązywało w kwocie 620 zł, a dopiero od maja w kwocie 800 zł.

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki, w stosunku do roku poprzedniego, prawie się podwoiły. Spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013

obejmowała jedynie drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. Na rok 2015 nie przewiduje się zwiększenia wydatków.

Wzrost wydatków roku 2014 w stosunku do roku 2013 spowodowany był przede wszystkim zmianami w prawie, dotyczącymi:

- podwyższenia kwoty świadczenia pielęgnacyjnego, co w konsekwencji spowodowało również wzrost wydatków na opłacenie składek dla podopiecznych,
- wprowadzenia zasiłku dla opiekuna dla osób, którym z mocy prawa z dniem 30.06.2013 r. wygasło prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Świadczenie wypłacane było wraz z należnymi odsetkami, a ponadto opłaca się przy nim składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Aktualnie budżet¹⁰ na realizację zadań dotyczących świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego pozwala na zabezpieczenie podstawowych i koniecznych wydatków. Co roku w miarę możliwości finansowych uzupełniany lub wymieniany jest sprzęt komputerowy oraz biurowy. Utrudnienia w bieżącej realizacji potrzeb materiałowych i sprzętowych, a także niezbędnych szkoleń stanowią terminy i sposób przydzielania środków przez Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie. Uzupełnienie środków w ostatnim kwartale roku budżetowego stanowi utrudnienie w zarządzaniu wydatkami na obsługę.

Płynna realizacja zadań oraz ich bieżąca obsługa możliwa jest dzięki dofinansowaniu ze środków własnych Miasta Lublin. W roku 2014 wyniosło ono 759 690,86 zł. Na rok 2015 w budżecie zabezpieczone zostały środki w wysokości 938 000 zł.

---

¹⁰ Zgodnie z art. 33 ust. 2a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych „Koszty obsługi [...] wynoszą 3% otrzymanej dotacji na świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego[...] oraz zgodnie z art. 31. ust. 3 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów „Koszty podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych i koszty obsługi świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynoszą 3% otrzymanej dotacji na świadczenia z funduszu alimentacyjnego[...]”.

VII. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W dziale ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizowane są zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Na realizację zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2014 roku 7 830 826 zł, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota 7 230 826 zł. Wydatkowano **7 222 988 zł**, co stanowi **99,89 %** kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Niewydatkowana kwota **7 838 zł** to suma niewykorzystanych środków, powstałych z końcowych rozliczeń oraz rezygnacji osób niepełnosprawnych, w terminie, który uniemożliwił ich ponowne rozdysponowanie. Pozostałe **600 000 zł** z przyznanego limitu zostały przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota **2 887 zł**, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie **99,51%** posiadanej kwoty.

Dział ds. osób niepełnosprawnych realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej. Środki przeznaczone na realizację zadań w 2014 roku stanowiły **99,89 %** środków z 2013 roku. Limit wraz z wykorzystaniem przedstawia poniższa tabela.

Dodatkowo ze środków PFRON na realizację zadań w ramach Pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w 2014 roku wydatkowano 1 702 561,42 zł.

Tabela 14. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2014 roku

Lp	Zadanie	Limit środków PFRON 2013	Limit środków PFRON 2014	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków PFRON w 2014 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	3 994 920 zł	3 994 920 zł	3 994 920 zł	100,00 %
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	420 000 zł	420 000 zł	419 571 zł	99,90 %
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	271 241 zł	264 393 zł	263 301 zł	99,59 %
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	1 305 532 zł	1 847 288 zł	1 847 288 zł	100,00 %
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,	418 712 zł	650 000 zł	643 683 zł	99,03 %

	w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego				
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	63 060 zł	54 225 zł	54 225 zł	100,00 %
7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	1 308 904 zł	1 725 454,66 zł	1 702 561,42 zł	98,67 %
	Razem:	7 782 369 zł	8 956 280,66 zł	8 925 549,42 zł	99,66 %

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane przez dział ds. osób niepełnosprawnych w znacznej mierze są uzależnione od limitu środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przez ostatnie dwa lata kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie w pełni zabezpieczał potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier architektonicznych. Nie zostały także dofinansowane wszystkie przedmioty ortopedyczne (wnioski osób niepełnosprawnych o aparaty słuchowe zostały wstrzymane w połowie roku 2014). Od limitu środków PFRON uzależnione są także kwoty, jakie samorząd powiatowy Miasta Lublin może wydzielić na współpracę z organizacjami pozarządowymi w formie zlecenia zadań publicznych ze środków PFRON. Niski poziom środków PFRON, to także mniejsze środki na sport, kulturę, turystykę i rekreację osób niepełnosprawnych. Priorytetem jest zabezpieczenie co roku najbardziej elementarnych potrzeb osób niepełnosprawnych w postaci przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Zlikwidowanie barier architektonicznych osobom niepełnosprawnym wymaga zwiększenia limitu środków PFRON dla Miasta Lublin do kwoty co najmniej 9 mln zł. Na podstawie ww. argumentów rekomendowane jest zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla samorządu.

Tabela 15. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
		Rok 2012	Rok 2013		
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	1	10 717 609	9 146 105	10 311 161	9 716 539
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ					
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	2	295	159	212	200
Wartość dofinansowania w złotych	3	380 216	214 243	594 583	450 000
TURNUSY REHABILITACYJNE					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	4	1 665	474	454	400

Wartość dofinansowania w złotych	5	1 430 222	419 914	419 571	400 000
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	6	3 355	3 210	3 320	3 400
Wartość dofinansowania w złotych	7	1 760 395	1 305 488	1 844 288	1 800 000
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"					
Liczba świadczeń	8	99	491	583	480
Wartość dofinansowania w złotych	9	394 384	1 286 150	1 701 497	1 200 000
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI					
Liczba dofinansowanych imprez	10	92	84	55	50
Liczba niepełnosprawnych uczestników	11	6 131	6 424	3 227	3 000
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	12	515 313	270 856	263 301	240 000
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA					
Wartość dofinansowania w złotych	13	28 635	26 450	49 100	50 000

W ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” zgodnie z warunkami wyznaczanymi przez PFRON na 2015 rok zostały pominięte do realizacji trzy z zadań, które były realizowane w 2014 roku i miały ważne znaczenie dla osób niepełnosprawnych, tj.: dostosowanie samochodów i zakup sprzętu elektronicznego, jego elementów oraz oprogramowania, a także zakup wózków o napędzie elektrycznym. Natomiast corocznie zabezpieczane są środki na Moduł II, który wspiera uzyskanie wykształcenia na poziomie wyższym. Warunki przyznawania pomocy w obrębie Modułu II powinny zostać bardziej obostrzone, a środki w ramach programu „Aktywny samorząd” w większej części przeznaczane na te z form pomocy, które są ważne i wprost podnoszą aktywność osób niepełnosprawnych. Rekomenduje się rewizję zasad przyznawania pomocy w ramach programu „Aktywny samorząd”.

Na terenie Lublina funkcjonuje 9 warsztatów terapii zajęciowej i sprawują one opiekę nad 270 osobami niepełnosprawnymi. Istniejąca baza warsztatów nie wymaga zwiększenia, zabezpiecza potrzeby osób z niepełnosprawnością intelektualną, dysfunkcją narządu ruchu i wzroku oraz zaburzeń psychicznych.

Tabela 16. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ					
Liczba placówek	9	9	9	9	9

Z tego: według organu prowadzącego					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	8	8	8	8	8
Liczba uczestników zajęć	270	270	270	270	270
Kadra placówek – liczba osób zatrudnionych ogółem	119	118	118	118	118
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	4 438 800	4 436 824	4 437 631,67	4 438 800	4 438 800
W tym					
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	443 880	441 904	442 711,67	443 880	443 880
Dotacje z budżetu państwa	3 994 920	3 994 920	3 994 920	3 994 920	3 994 920
Średni koszt uczestnictwa 1 osoby w zajęciach	16 440	16 432,68	16 435,67	16 440	16 440

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2014 roku kontynuowano realizację „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013-2015” – środki pochodzą z budżetu Miasta Lublin, a ich wykorzystanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Wykorzystanie środków pochodzących z budżetu miasta, przeznaczonych na realizację „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013-2015” za rok 2014”

Lp.	Zadanie	Liczba uczestników	Plan	Wykonanie w 2014 r. (w zł)
1.	Organizacja akcji i realizacja programów upowszechniających wiedzę o przyczynach i skutkach powstawania niepełnosprawności oraz sposobach jej zapobiegania	20 727	26 000	25 875,53
2.	Prowadzenie edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	64	50 000	50 000
3.	Organizacja kursów i szkoleń przygotowujących do pracy z osobami niepełnosprawnymi	70	28 600	28 520
4.	Rehabilitacja osób niepełnosprawnych	318	160 000	158 840,74
5.	Integracja osób niepełnosprawnych z mieszkańcami Lublina	200	10 000	7 700
6.	Realizacja programów promujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych	22 555	30 000	30 000
7.	Umożliwienie zdobycia niezbędnego doświadczenia osobom niepełnosprawnym	30	40 000	40 000
8.	Wsparcie realizacji zadania publicznego skierowanego do mieszkańców Lublina oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta Lublin, realizowanych przez	51	2 250	2 250

	organizacje w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących spoza budżetu Miasta Lublin w zakresie priorytetowych zadań publicznych wskazanych w § 7 ust 1 Programu współpracy Miasta Lublin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014 – działalność na rzecz osób niepełnosprawnych			
9.	Udział Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu w finansowaniu warsztatów terapii zajęciowej	270	442 711,67	442 711,67
	RAZEM	44 285	789 561,67	785 897,94

Źródło: Opracowanie własne MOPR

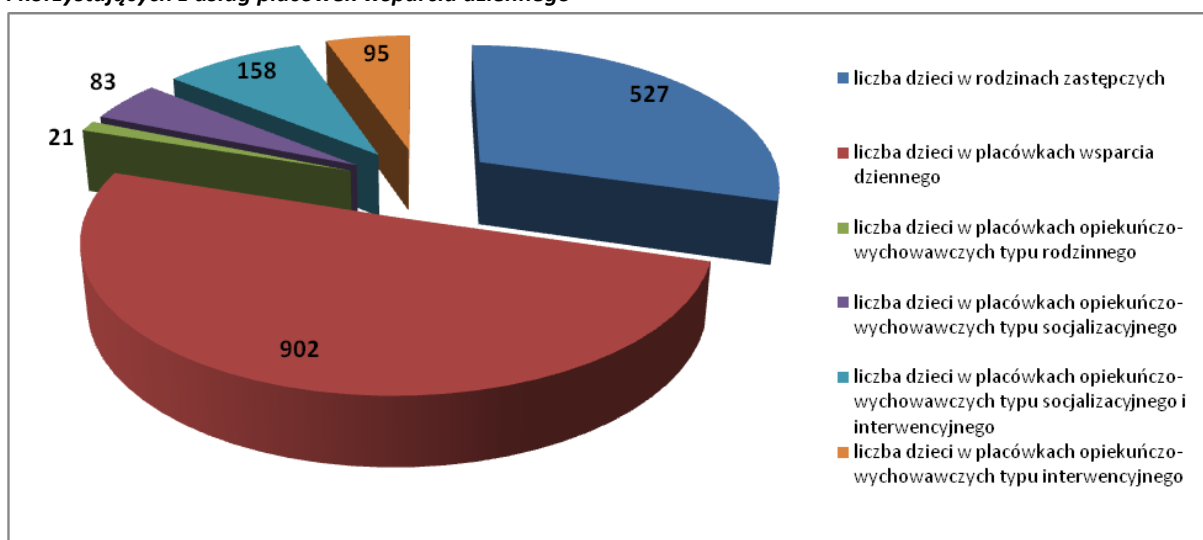
Środki pochodzące z budżetu Miasta Lublin na realizację zadań wynikających z „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013-2015” są sukcesywnie zwiększane. Racjonalne dysponowanie budżetem ma na celu zabezpieczenie poszczególnych zadań, tak aby w sposób optymalny odpowiadać na potrzeby środowiska. Jednym z celów Programu jest utworzenie sprawnie działającego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych poprzez m.in. aktywizowanie osób niepełnosprawnych w ramach usługi asystenta osoby niepełnosprawnej. Corocznie środki przekazywane na to zadanie są zwiększane w celu wypracowania możliwości zawarcia umów wieloletnich na świadczenie tej formy pomocy. Rewizji zostaną poddane dotychczas realizowane zadania. Rekomenduje się przesunięcie środków na zadania priorytetowe, natomiast usunięcie z realizacji zadań marginalnych oraz tych, które są zabezpieczane ze środków PFRON czy EFS.

Rekomendacje:

- **zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla Miasta Lublin,**
- **rewizja zasad przyznawania pomocy w ramach programu PFRON „Aktywny samorząd” w celu zwiększenia możliwości finansowania tych form pomocy, które bezpośrednio wpływają na zwiększenie aktywność osób niepełnosprawnych,**
- **optymalizacja realizowanych zadań w ramach „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013-2015”.**

VIII. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Wykres 9. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i korzystających z usług placówek wsparcia dziennego

Źródło: Opracowanie własne MOPR

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2015r. poz.332). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może także uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny, dobrowolny. Jednakże w niektórych przypadkach dziecko może zostać skierowane do placówki przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej bądź specjalistycznej.

Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej: zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań.

Są prowadzone w formie:

- kół zainteresowań,
- świetlic,
- klubów, ognisk wychowawczych.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprofilaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2011 – 2014 odpowiednio¹¹:

- 2012 rok - **24** placówki, **1024** dzieci,
- 2013 rok - **25** placówek, **1016** dzieci,
- 2014 rok – **22** placówki, **902** dzieci.

Tabela 18. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DZIENNE PLACÓWKI WSPARCIA						
Liczba placówek	1	24	24	22	22	22
Liczba miejsc	2	719	719	669	669	669
Liczba osób korzystających	3	1 024	1 016	902	902	902

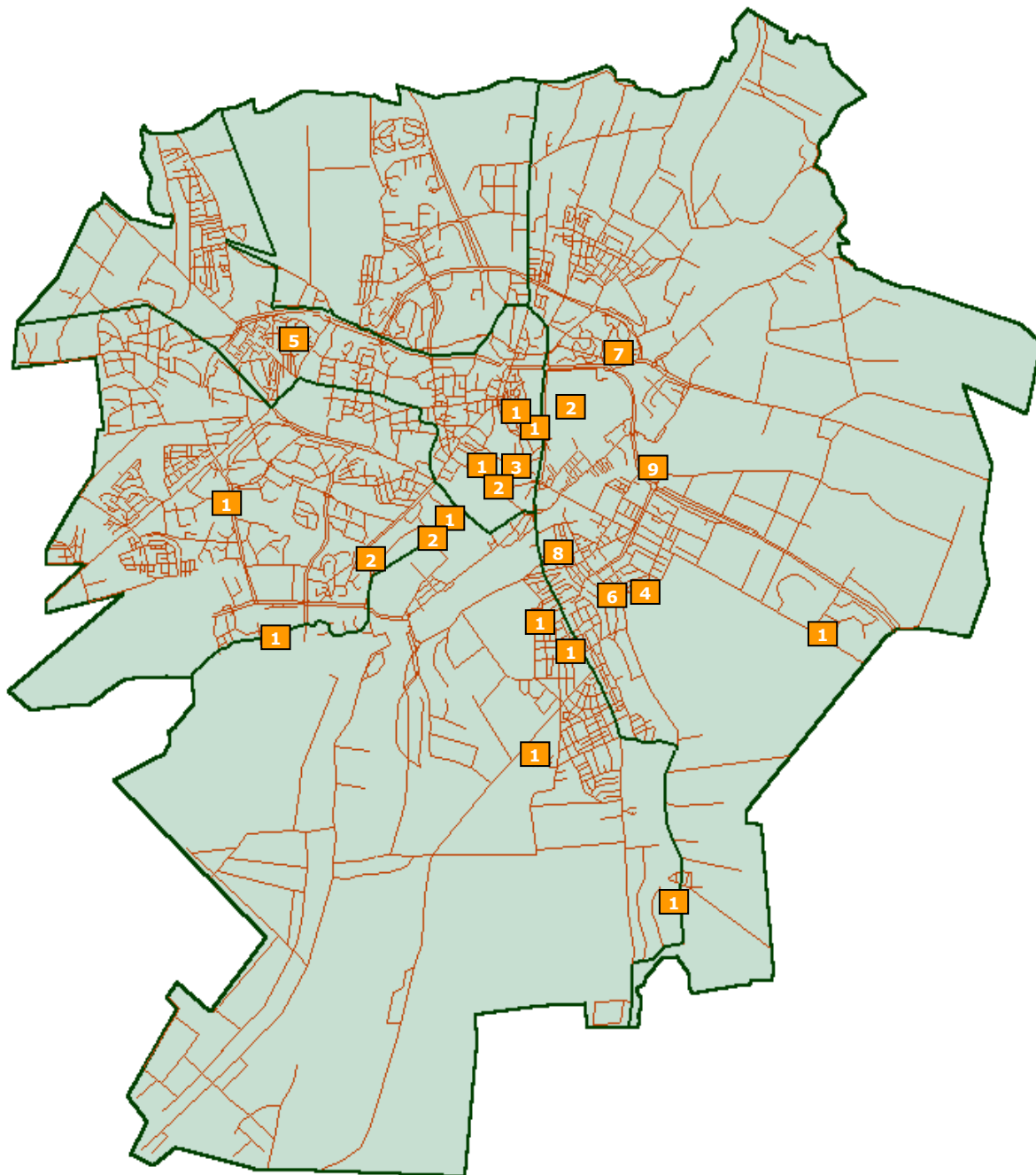
Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2014 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowały 22 placówki wsparcia dziennego, 19 placówek było prowadzonych w formie opiekuńczej i 3 w formie specjalistycznej.

Placówki prowadzone w formie opiekuńczej dysponowały **595** miejscami. W roku 2014 z ich usług skorzystało **788** dzieci. Na terenie Miasta Lublin funkcjonują 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej. Placówki te dysponują **74** miejscami. W roku 2014 z ich usług skorzystało **114** dzieci.

¹¹ Źródło: Sprawozdania MPiPS-03

Mapa 3. Rozmieszczenie placówek wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2014 roku.

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1** Dom św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży. Ognisko Wychowawcze - ul. ks. M. Słowikowskiego 1a
- 2** Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 3** Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 4** Klub Młodzieżowy - ul. Łabędzia 15
- 5** Świetlica św. Brata Alberta - ul. Willowa 15
- 6** Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii Św. Maksymiliana Kolbe, ul. Dr. Męcz. Majdanka 27
- 7** Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Kasztanowa 1
- 8** Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Fabryczna 19
- 9** Świetlica "Promyk" - ul. Odlewnicza 11a

- 10 Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
  - 11 Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
  - 12 Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży - ul. Krak. Przedmieście 1
  - 13 Świetlica Integracyjna "Razem" - ul. Doświadczalna 46
  - 14 Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
  - 15 Świetlica Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży "con amore" - ul. Róży Wiatrów 9
  - 16 Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
  - 17 Placówka Wsparcia Dziennego "Misericordia" - ul. Głuska 138
  - 18 Placówka Wsparcia Dziennego "CIUCHCIA" - ul. Kunickiego 35
  - 19 Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65
- Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne**
- 20 Specjalistyczny Ośrodek Opiek.-Wych. "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
  - 21 Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a
  - 22 Specjalistyczna Placówka "AGAPE CLUB" - ul. Bernardyńska 5

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom w ramach otwartego konkursu ofert. Placówki wsparcia dziennego funkcjonują na podstawie umów zlecających ich prowadzenie. Umowy z podmiotami prowadzącymi placówki wsparcia dziennego zostały zawarte w 2013 roku i obowiązują do dnia 31 marca 2016 roku. Do umów zawartych między Miastem Lublin i poszczególnymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi placówki wsparcia dziennego zawierane są aneksy na mocy których są udzielane dotacje na dofinansowanie działalności placówek w kolejnych latach realizacji umów.

W roku 2014 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało 1 130 000,00 zł.

Tabela 19. Placówki wsparcia dziennego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO					
Liczba placówek	24	25	22	23	24
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 34 i 35)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	24	25	22	23	24
Liczba miejsc w placówkach ogółem	719	719	674	690	720
Liczba osób korzystających	1 024	1 016	902	b.d	b.d
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	78	79	77	b.d	b.d
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	2 356 310	2 318 428	2 302 275	b.d	b.d
W tym:					
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	1 056 000	1 122 883	1 130 000	1 190 000	1 700 000
Dotacje z budżetu państwa	2 125	0	27 446	0	0

Średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-go miejsca w placówce	3 277	3 225	3 292	b.d	b.d
--	--------------	--------------	--------------	------------	------------

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Należy podkreślić, iż podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego podejmowały starania o pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania. W roku 2014 w pozyskały kwotę 299 436 zł¹², która wykorzystana została w blisko 96% (287 118 zł). W ramach w/w środków zrealizowanych zostało 25 projektów dla 529 dzieci.

Zauważalna jest również poprawa warunków przebywania dzieci i jakości sprawowanej opieki, doposażenie placówek w sprzęt i urządzenia. Jednakże na podstawie przeprowadzonych wizytacji ustalono, iż placówki nie w pełni wypełniały ważne dla Miasta zadania opiekuńczo –wychowawcze. Niekiedy ich działalność ograniczała się jedynie do zapewnienia dzieciom opieki oraz pomocy w odrabianiu lekcji. Zauważalny był także brak systematycznej współpracy z rodzinami wychowanków. Jako rekomendację należy wskazać aktywizowanie personelu placówek do podejmowania działań zapewniających bardziej wszechstronną pomoc rodzinom i dzieciom.

Poza w/w placówkami wsparcia dziennego, prowadzonymi przez podmioty pozarządowe, w strukturach Filii Nr 3 i Filii Nr 5 MOPR funkcjonowały w 2014 roku dwie świetlice socjoterapeutyczne, które dysponowały łącznie 30 miejscami. Były to:

1. Świetlica socjoterapeutyczna przy ul. Głębokiej 11;
2. Świetlica socjoterapeutyczna nr 2 przy ul. Piekarskiej 27.

Placówki przeznaczone były dla dzieci w wieku od 6 - 15 lat, miały na celu świadczenie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, niewydolnych wychowawczo oraz dzieciom wychowującym się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. W 2014 roku w zajęciach realizowanych przez obydwie świetlice uczestniczyło 27 dzieci.

Z uwagi na uregulowania prawne, w tym w szczególności ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej brak było podstaw do ich dalszego funkcjonowania w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Rodziców dzieci dotychczas uczęszczających do świetlicy przy ul. Głębokiej (funkcjonowała do 31 grudnia 2014 r.) poinformowano o możliwości skorzystania z oferty placówki wsparcia dziennego prowadzonej przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci przy ulicy Narutowicza 54. Natomiast w celu zapewnienia opieki dzieciom ze świetlicy przy ulicy Piekarskiej (funkcjonowała do 28 lutego 2014 r.) podjęto działania mające na celu zlecenie realizacji prowadzenia placówki wsparcia dziennego organizcom pozarządowym.

W dniu 13 stycznia 2015 ogłoszony został „Otwarty konkurs ofert na realizację zadania własnego Gminy Lublin z zakresu wspierania rodziny - prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej na terenie Miasta Lublin w dzielnicy Za Cukrownią w okresie od dnia 1 marca 2015 roku do dnia 31 marca 2016 roku”. Ze względu na brak ofert ze strony organizacji pozarządowych konkurs został unieważniony. Ogłoszenie

¹² m.in. z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ROPS, EFS, Kuratorium Oświaty, FIO, MPIPS, PFRON, Fundacji Bank WBK, Fundacji Tesco Dzieciom, Fundacji PGNiG.

kolejnego konkursu na prowadzenie dwóch placówek wsparcia dziennego w dzielnicy Za Cukrownią oraz Czechów planowane jest na miesiąc kwiecień 2015 roku.

Istniejąca baza placówek wsparcia dziennego, zabezpiecza potrzeby na tę formę wsparcia w dzielnicach Miasta Lublin w których są usytuowane. Dalszy rozwój systemu placówek wsparcia dziennego wskazany jest w tych obszarach miasta, w których ta forma wsparcia nie jest dostępna, a w szczególności w dzielnicy Za Cukrownią, Czechowie i Węglinie.

Rekomendacje:

- **aktywizowanie personelu placówek wsparcia dziennego do podejmowania działań zapewniających możliwie wszechstronne wsparcie rodzinom i pomoc dzieciom,**
- **rozwój sieci placówek wsparcia dziennego poprzez zlecenie realizacji zadania ich prowadzenia, organizacjom pozarządowym w ramach otwartego konkursu ofert, w obszarach Miasta, w których brak tej formy wsparcia, a przede wszystkim w dzielnicy Za Cukrownią i Czechowie.**

Asystenci rodziny

W 2014 r. w Lublinie zatrudnionych było 12 asystentów rodziny. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **401 334,06 zł**. Na dofinansowanie realizacji przedmiotowego zadania, w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2014 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa **307 847,93 zł** na dofinansowanie wynagrodzeń dla 11 asystentów.

Asystenci rodziny prowadzili pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi przede wszystkim trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będących w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci systematycznie monitorowali sytuację rodzin wieloprotblemowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2014 r. wsparciem asystenta rodziny objętych było 256 rodzin niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się 573 dzieci. Należy podkreślić, iż asystenci rodziny, w trakcie pracy z rodzinami naturalnymi ściśle współpracują z pracownikami socjalnymi. Po zakończeniu pracy z asystentami, rodziny te, pozostają pod dalszą opieką pracowników socjalnych.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem, obecnie zatrudnianych asystentów, wynosi 210. Mając na uwadze, iż liczba rodzin wymagających wsparcia wzrasta, w perspektywie kolejnych lat,

koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze. Dostrzegając zasadność kontynuowania pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2015 środki na zwiększenie zatrudnienia o kolejne 2 etaty (do 14 etatów).

Rekomendacje:

- **systematycznie pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych na wynagrodzenia asystentów rodziny,**
- **zapewnienie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji.**

Rodziny wspierające, grupy wsparcia oraz spotkania rodzin naturalnych

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

W 2014 roku, pomimo zamierzeń nie ustanowiono rodzin wspierających z powodu trudności w pozyskiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej wynikającej z braku zainteresowania tą formą wsparcia. Dostrzegając potrzebę świadczenia tego typu wsparcia, należy zintensyfikować działania edukacyjne wśród rodzin dysfunkcyjnych i ich najbliższego otoczenia.

Grupy wsparcia

W 2014 roku w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie kontynuowano prowadzenie grup wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności opiekuńczo – wychowawcze.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła 10 spotkań, w których uczestniczyło 20 rodzin. Ta forma pracy z rodziną cieszy się rosnącym zainteresowaniem, w związku z tym planowane są dalsze, comiesięczne spotkania.

Spotkania rodzin naturalnych

W siedzibie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa) ewentualnie odpowiedniego koordynatora rodzinnej

pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W ciągu całego 2014 roku zorganizowano 75 takich spotkań.

Rodzice biorący udział w grupie wsparcia dla rodzin naturalnych zawsze przychodzili wraz ze swoimi dziećmi. Opiekę nad nimi sprawowali pracownicy Zespołu (asystenci i koordynatorzy). W związku powyższym uzasadnione jest zorganizowanie grupy o charakterze rozwojowo – wychowawczym dla dzieci z wykorzystaniem własnych zasobów kadrowych.

Rekomendacje:

- **prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych propagujących ideę rodzin wspierających,**
- **kontynuowanie prowadzenia grup wsparcia i spotkań rodzin naturalnych,**
- **zorganizowanie grupy o charakterze rozwojowo – wychowawczym dla dzieci rodziców biorących udział w grupie wsparcia dla rodzin naturalnych, z wykorzystaniem własnych zasobów kadrowych.**

2. Piecza zastępcza

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do¹³:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Sprawowanie pieczy zastępczej może być realizowane w formie:

1. rodzinnej;
2. instytucjonalnej.

---

¹³ Art. 4 ustawy

Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodziny zastępcze:
  - spokrewnione,
  - niezawodowe,
  - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
2. Rodzinne domy dziecka.

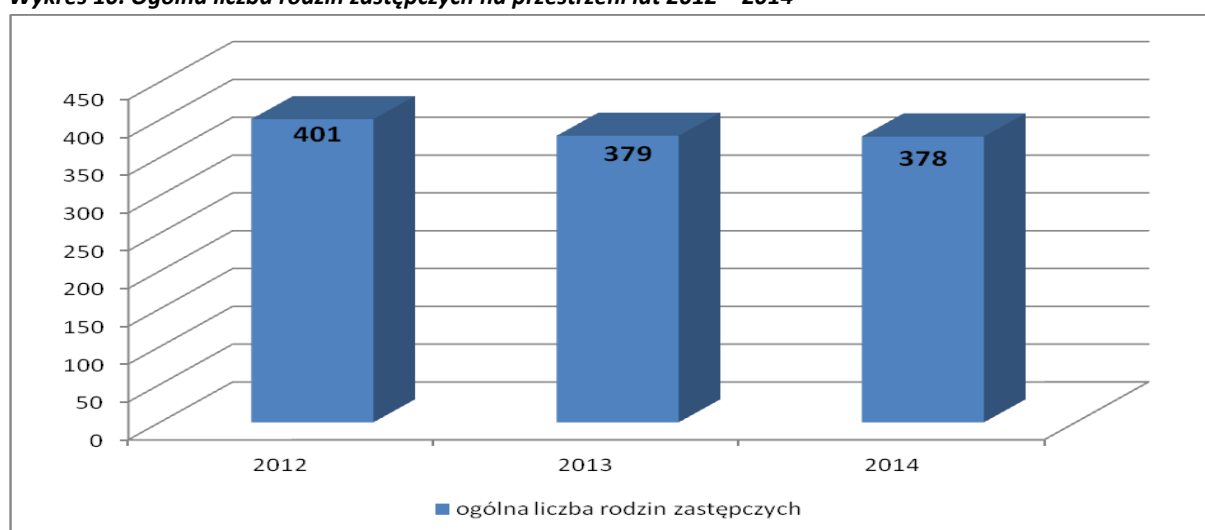
Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2014 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **378 rodzin zastępczych**¹⁴, w których przebywało **527 dzieci**, w tym:

- 1) rodziny zastępcze spokrewnione – 275 rodzin, 348 dzieci;
- 2) rodziny zastępcze niezawodowe – 95 rodzin, 122 dzieci;
- 3) rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – 7 rodzin, 49 dzieci;
- 4) rodziny zastępcze zawodowe – 2 rodziny, 8 dzieci.

Ogółem wydatki związane z wypłatami świadczeń dla lubelskich rodzin zastępczych wyniosły **4 661 920,06 zł**, w tym **507 285,38 zł** stanowiły wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w lubelskich rodzinach zastępczych, a pochodzących z innych powiatów.

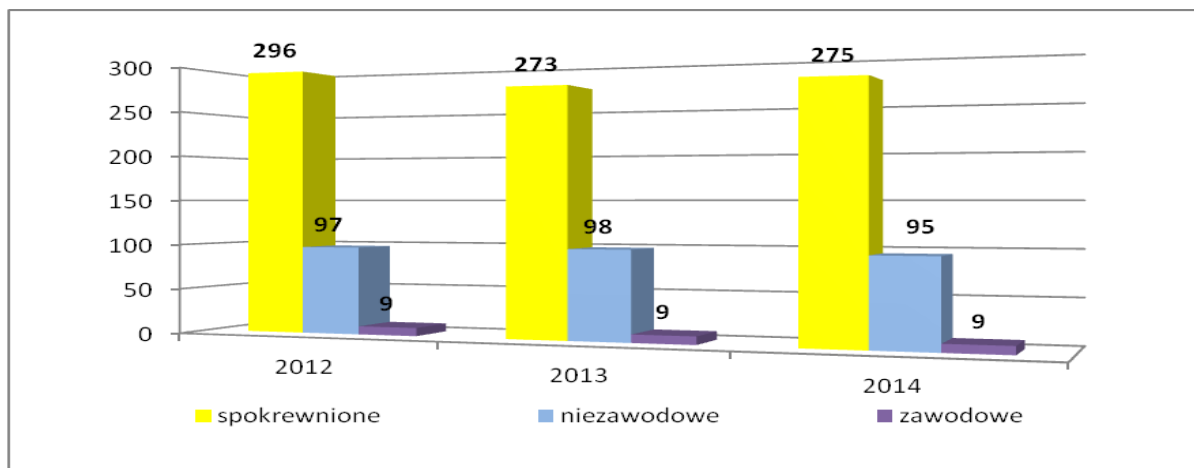
W roku 2014 w 42 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 21 powiatami przebywało 51 dzieci z terenu innych powiatów.

Wykres 10. Ogólna liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2012 – 2014

Wykres 11. Typy i liczba rodzin zastępczych

¹⁴ Jedna rodzina pełniła równocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej oraz niezawodowej

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Najliczniejszą grupą rodzin zastępczych w 2014 roku były rodziny spokrewnione z dzieckiem i stanowiły one 72,56% ogółu rodzin zastępczych. Niezwykle istotne jest zwiększanie kompetencji i umiejętności opiekuńczo – wychowawczych tych rodzin. Rodziny zastępcze niezawodowe stanowiły 25,07% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 2,37% ogólnej liczby rodzin zastępczych.

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Niemniej, mając na względzie stałe doskonalenie niezbędne jest wskazanie najważniejszych kierunków dalszego rozwoju oraz potencjalnych zagrożeń jego funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę zadania wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wzrastającą liczbę dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, a w szczególności utworzenie zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej. W tym miejscu wskazać należy również potrzebę pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze zawodowe są uznawane za najbardziej pożądaną formę opieki zastępczej. Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze, działające na podstawie przepisów dotychczasowych funkcjonują do czasu wygaśnięcia lub rozwiązania zawartej umowy tj. przez okres trzech lat od dnia wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (do 31 grudnia 2014 r.) W związku z tym zgodnie z art. 234 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w grudniu 2014 r. na wniosek dwóch zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem wielodzietnych rodzin zastępczych zostały zawarte z nimi umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, obowiązujące od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji.

Rekomenduje się uczestnictwo w szkoleniach, w szczególności finansowanych ze środków pozabudżetowych.

Istniejące na terenie Miasta rodzinne domy dziecka mają status placówek opiekuńczo-wychowawczych i są formą instytucjonalnej pieczy zastępczej. W naszym mieście nie funkcjonuje natomiast rodzinny dom dziecka będący formą rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W rodzinnym domu dziecka może przebywać do 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej¹⁵. W związku z problemami z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka wskazanym byłoby wygospodarowanie z zasobów miasta lokalu z przeznaczeniem na uruchomienie w nim rodzinnego domu dziecka. Zabezpieczenie lokalu na czas prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zwiększyłoby szansę na pozyskanie kandydata również spośród rodzin, które nie mają obecnie odpowiednich warunków lokalowych. Zawarcie umowy na prowadzenie rodzinnego domu dziecka będzie wiązało się z wypłatą przysługującego wynagrodzenia (art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz zabezpieczeniem środków finansowych na świadczenia obligatoryjne i fakultatywne, wynikające z art. 80, art. 81, art. 83 i art. 84 wskazanej ustawy.

Rekomendacje:

- **pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych,**
- **podejmowanie starań o utworzenie rodzinnego domu dziecka oraz utworzenie zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej,**
- **ustawiczne podwyższanie kwalifikacji przez rodziny zastępcze,**

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2014 r. zatrudnionych było 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Na dofinansowanie realizacji przedmiotowego zadania Miasto Lublin w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej 2014” pozyskało środki finansowe w kwocie **83 179,07 zł**. Ogółem wydatki na zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wyniosły **191 275,89 zł**.

Zgodnie z obowiązującymi w 2014 r. przepisami (art. 233 ustawy), wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej objęto rodziny zastępcze nieposiadające co najmniej

---

¹⁵ W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodziny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

dwuletniego doświadczenia jako rodzina zastępcza. Rodziny o dłuższym doświadczeniu mogły, na ich wniosek, być objęte takim wsparciem.

W 2014 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali z 187 rodzinami zastępczymi (64 rodziny nie posiadały co najmniej dwuletniego doświadczenia, 123 rodziny miały staż dłuższy niż 2 lata), w których umieszczonych było 285 dzieci.

Rodziny zastępcze, z którymi koordynatorzy zakończyli pracę oraz rodziny zastępcze które nie wymagały objęcia wsparciem koordynatora stale pozostawały pod opieką pracowników socjalnych.

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2015 środki na zwiększenie liczby koordynatorów o kolejnych 5 etatów.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem obecnie zatrudnianych koordynatorów wynosi 165 rodzin. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Zasadne jest zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji, z wykorzystaniem możliwości udziału w szkoleniach bezpłatnych.

Rekomendacje:

- **systematyczne pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych na wynagrodzenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,**
- **umożliwienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach, w szczególności finansowanych ze środków pozabudżetowych.**

Rodziny pomocowe

Zgodne z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, mogą być wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziny takie sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej.

W 2014 r. podpisano 8 umów zlecenia o sprawowanie funkcji rodziny pomocowej, dla łącznie 21 dzieci. Wydatki na wynagrodzenie wraz z pochodnymi wypłacone zostały na podstawie 9 umów¹⁶ o pełnienie funkcji rodziny pomocowej i wyniosły **5 078,88 zł**.

Rekomendacje:

Potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej są zabezpieczone. W kolejnych latach, biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie tą formą pomocy, również wśród rodzin zastępczych niezawodowych, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie, co wiązać się będzie z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu na 2016 rok.

Institutionalna piecza zastępcza

Institutionalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych.¹⁷

Na mocy art. 101 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówka opiekuńczo – wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo–wychowawcza typu:

1. socjalizacyjnego;
2. interwencyjnego;
3. specjalistyczno – terapeutycznego;
4. rodzinnego.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno – terapeutycznego.

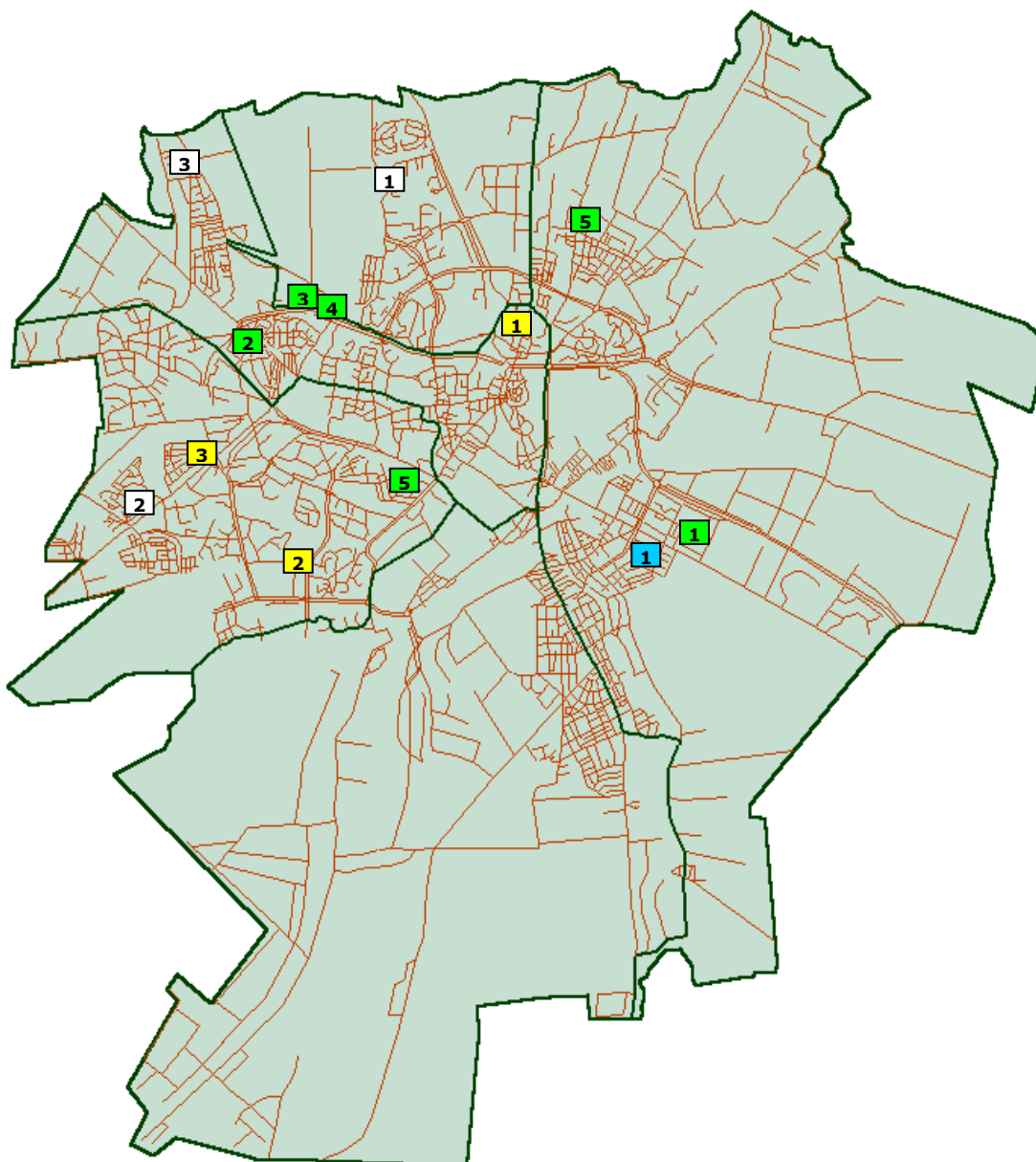
¹⁶ Płatność należna za jedną umowę zawartą w grudniu 2013 roku nastąpiła w 2014 roku.

¹⁷ Art. 93 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Mapa 4. Rozmieszczenie przestrzenne placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2014 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1** Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2** Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyta 47
- 3** Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

- 1** Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 2** Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12
- 3** Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
- 4** Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
- 5a** Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18
- 5b** Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 1** Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15
- 2** Dom Młodzieży SOS - ul. Jutrzenki 1
- 3** Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego

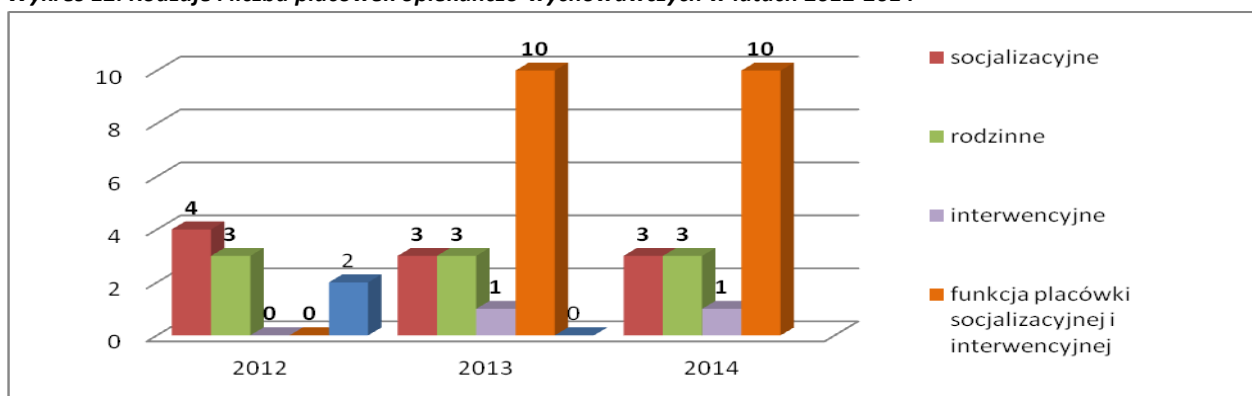
- 1** Pogotowie Opiekuńcze - ul. Kosmonautów 51

W 2014 roku w Lublinie funkcjonowało 17 placówek opiekuńczo–wychowawczych. Miasto Lublin prowadziło 13 placówek - 1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 10 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną, oraz 1 interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie działały 4 placówki – 2 socjalizacyjne, 2 rodzinne (dla Domu im. Matki Weroniki, Rodzinnego Domu im. św. Dominika, Domu Młodzieży SOS - umowy zawarte w 2013 r. obowiązują do 31 marca 2018 roku, natomiast dla Rodzinnego Domu im. Serca Jezusa umowa obowiązuje do 31 marca 2016 roku).

W Lublinie funkcjonowały zatem:

- 3 placówki socjalizacyjne,
- 3 placówki rodzinne,
- 1 interwencyjna,
- 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Wykres 12. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2014¹⁸

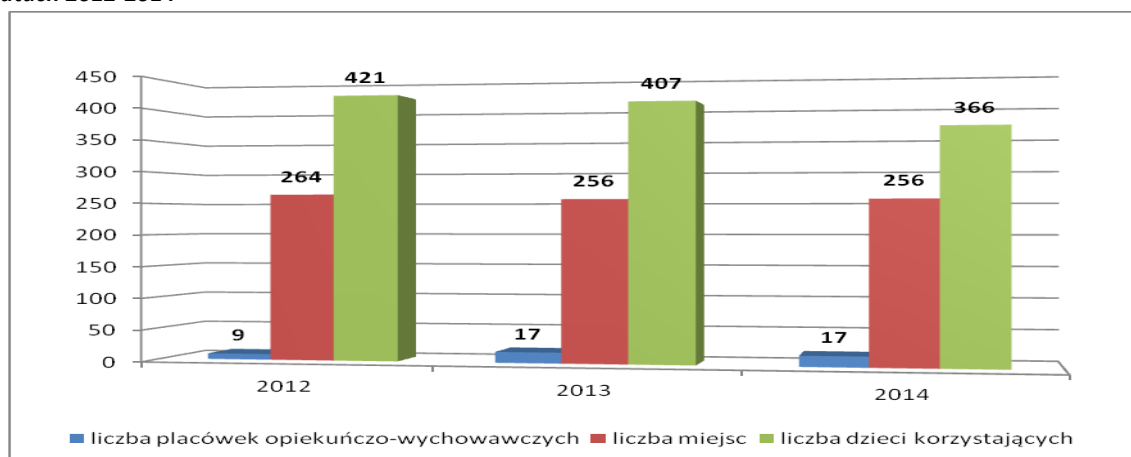
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdań MPIPS Dział 6B Jednostki organizacyjnej pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym – finansowane z budżetu powiatów ze środków na pomoc społeczną

Placówki opiekuńczo–wychowawcze dysponowały łącznie **256 miejscami**. W ciągu 2014 roku umieszczonych było w nich **366 dzieci** (w tym 298 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto).

¹⁸ W szczególności ze względu na art. 94, 95, 229, 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 1 stycznia 2013 roku, przeprowadzono reorganizację w celu dostosowania organizacji placówek do obowiązujących przepisów prawnych:

1. W miejsce Placówki Wielofunkcyjnej „Pogodny Dom” - **funkcjonuje 6 Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI**, liczących do 14 miejsc każda. Placówki łączą zadania placówki typu socjalizacyjnego i placówki typu interwencyjnego.
2. Zamiast Domu Dziecka im. Ewy Szelburg – Zarembiny – **funkcjonują 4 placówki opiekuńczo – wychowawcze Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4**, liczące do 14 miejsc w każdej. Każdy **Dom Rodzinny** łączy zadania placówki typu socjalizacyjnego i placówki typu interwencyjnego.
3. **Pogotowie Opiekuńcze** w Lublinie jest placówką typu interwencyjnego z 30 miejscami.

Wykres 13. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci korzystających w latach 2012-2014

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdań MPIPS Dział 6B Jednostki organizacyjne pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym – finansowane z budżetu powiatów ze środków na pomoc społeczną.

Tabela 20. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM					
Liczba placówek	9	17	17	17	17
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 41 i 42)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	5	13	13	13	13
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	4	4	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	246	256	256	256	256
Liczba osób korzystających	421	407	366	370	370
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	186	177	191	b.d.	b.d.
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	12 245 490	12 948 803	13 288 351	b.d.	b.d.
W tym:					
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	11 371 644	12 211 846	12 436 536	b.d.	b.d.
Dotacje z budżetu państwa	0	0	0	b.d.	b.d.
Średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-go miejsca w placówce	49 778	50 581	51 908	b.d.	b.d.

W 2014 roku wysokość dofinansowania dla placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 680 317,52 zł** (w tym 922 129,12 zł dofinansowanie utrzymania dzieci pochodzących z innych powiatów).

W 2014 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie przebywało 143 dzieci pochodzących z 32 powiatów oraz 4 dzieci z cudzoziemskich.

Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2014 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła 3 356 343,95 zł. Zobowiązania powiatów z tytułu ponoszenia wydatków za pobyt dzieci w placówkach realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie na rzecz Miasta Lublin w 2014 roku wyniosła 802 795,42 zł.

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka w placówce na terenie Miasta Lublin, podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia dzieci w placówkach funkcjonujących na terenie innego powiatu. W okresie sprawozdawczym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie **12 powiatów** przebywało **89 dzieci** pochodzących z Lublina. Między powiatami i Miastem Lublin zostały ustalone zasady dotyczące umieszczania dzieci w placówkach i kosztów ich utrzymania sformułowane w formie odpowiednio zawartych porozumień.

Zobowiązania Miasta Lublin w 2014 roku w stosunku do innych powiatów z tytułu pobytu dzieci z Lublina w placówkach opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na ich terenie wyniosły **2 724 728,89 zł**.

W związku z przeprowadzonymi reorganizacjami, od 1 stycznia 2013 roku działają **dwa Centra Administracyjne:**

- 1) Centrum Administracyjne „Pogodny Dom”- do obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI,
- 2) Centrum Administracyjne im. Ewy Szelburg – Zarembiny do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4.

Rekomendacje:

- **ustawiczne podnoszenie kwalifikacji kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych,**
- **organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,**
- **wspieranie podmiotów pozarządowych w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności typu rodzinnego.**

3. Usamodzielnienia

Pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną), dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży

niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy są objęci przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą.:

- 1) pieniężną na usamodzielnienie;
- 2) pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.;
- 3) na zagospodarowanie;
- 4) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
- 5) w uzyskaniu zatrudnienia.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość¹⁹ zależą od okresu pobytu wychowanka w opiece zastępczej, rodzaju tej opieki, od uzyskiwanych dochodów, oraz zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego przez opiekuna lub koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i jego podopiecznego, zatwierdzonego przez Dyrektora MOPR w Lublinie.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2014 znajdowało się **624** usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- 391 wychowanków z rodzin zastępczych,
- 233 wychowanków z 72 placówek²⁰

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto przeszło 89% wszystkich usamodzielnianych wychowanków.

Łącznie wydatki na usamodzielnienia tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc pieniężną na usamodzielnienie wyniosły w 2014 roku **1 262 721,82 zł**, z czego na świadczenia dla usamodzielniających się

---

¹⁹ Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135 oraz z 2012r. poz. 1519 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r. poz. 163 oraz w brzmieniu na dzień 31.12.2011r.,
- rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2005r. Nr 6, poz. 45 ze zmianami) – dotyczy osób, które opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą przed dniem 1 stycznia 2012r.,
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012r. poz. 954)
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2012r. Nr 58, poz. 305).

²⁰ (z czego 61 osób to wychowankowie z 37 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

wychowanków z placówek poniesiono wydatki w wysokości 413 072,07 zł, a dla wychowanków z rodzin zastępczych wydatki w wysokości 849 649,75zł.

Tabela 21 Wydatki na usamodzielnienia.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ²¹
	Rok 2012	Rok 2013		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	419 954,88	444 645,40	413 072,07	402 988,20
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	883 844,06	984 650,90	849 649,75	903 976,40

Szczegółowe formy pomocy udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2012	Rok 2013		
USAMODZIELNIENIE				
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA				
Liczba osób	405	527	556	560
WERYFIKACJA INDYWIDUALNEGO PROGRAMU USAMODZIELNIENIA				
Liczba weryfikacji	107	125	189	190
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINY ZASTĘPCZE				
Liczba osób	181	191	176	180
Liczba świadczeń	1 569	1 739	1 433	1500
Kwota świadczeń w złotych	883 844,06	984 650,90	849 649,75	903 976,40
W TYM:				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	9	18	22	25
Liczba świadczeń	9	18	22	25
Kwota świadczeń w złotych	49 410,00	84 021,00	107 091,00	125 000,00
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	176	166	155	160
Liczba świadczeń	1 535	1 690	1 385	1455

²¹ zgodnie z planem finansowym przyjętym uchwałą budżetową na rok 2015 przez Radę Miasta Lublin.

Kwota świadczeń w złotych	756 260,06	832 601,90	681 853,75	703 976,64
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	25	31	26	30
Liczba świadczeń	25	31	26	30
Kwota świadczeń w złotych	78 174,00	68 028,00	60 705,00	75 000,00
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE				
Liczba osób	79	75	66	65
Liczba świadczeń	593	563	569	557
Kwota świadczeń w złotych	368 731,59	382 309,11	348 657,90	338 574,03
W TYM:				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	10	11	7	7
Liczba świadczeń	10	11	7	7
Kwota świadczeń w złotych	59 292,00	72 492,00	42 834,00	42 000,00
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	73	63	62	60
Liczba świadczeń	571	532	550	540
Kwota świadczeń w złotych	280 323,59	262 171,11	272 118,90	266 574,03
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	12	20	12	10
Liczba świadczeń	12	20	12	10
Kwota świadczeń w złotych	49 116,00	47 646,00	33 705,00	30 000,00
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	15	19	15	15
Liczba świadczeń	85	86	100	100
Kwota świadczeń w złotych	51 223,29	62 336,29	64 414,17	64 414,17
W TYM:				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	0	2	2	2
Liczba świadczeń	0	2	2	2
Kwota świadczeń w złotych	0	9 882,00	8 235,00	8 235,00
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	14	12	13	13
Liczba świadczeń	81	77	94	94
Kwota świadczeń w złotych	39 694,29	37 631,29	46 297,17	46 297,17

POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	4	7	4	4
Liczba świadczeń	4	7	4	4
Kwota świadczeń w złotych	11 529,00	14 823,00	9 882,00	9 882,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W procesie usamodzielnienia do najważniejszych problemów należy zaliczyć:

- 1) nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia na skutek nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne, nieprzygotowywanie się do zajęć),
- 2) brak przepływu informacji pomiędzy powiatowymi centrami pomocy rodzinie, pcrp-y często nie informują o podejmowanych działaniach w stosunku do usamodzielnianych wychowanków,
- 3) nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwaniu nauki, zmianie miejsca zamieszkania, podjęciu pracy, toczącym się postępowaniu karnym,
- 4) zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,
- 5) zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
- 6) niewielkie zainteresowanie losem wychowanków ze strony opiekunów usamodzielnienia,
- 7) nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- 8) niespójne przepisy prawa i ich nieprecyzyjność w stosunku do osób usamodzielnianych,
- 9) niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia.

Rekomendacje:

- 1) aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Pomoc w zorganizowaniu różnorodnych form aktywności osobom usamodzielnianym w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających możliwości na rynku pracy,
- 2) zaktualizowanie poradnika dla młodzieży wkraczającej w proces usamodzielnienia, opiekunów usamodzielnienia oraz instytucji wspierających,

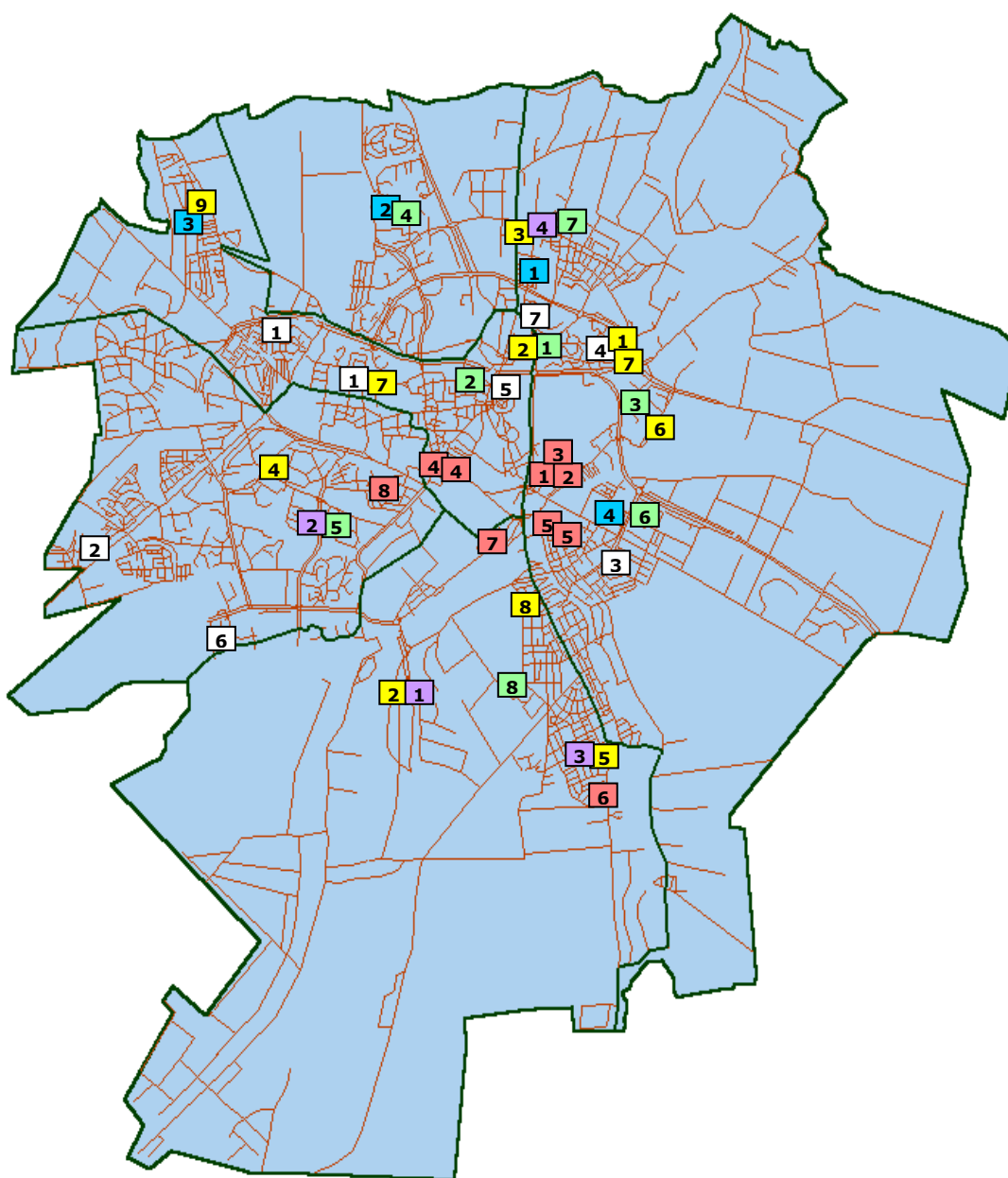
- 3) określenie w drodze rozporządzenia MPiPS wzoru indywidualnego programu usamodzielnienia. Każdy z powiatów opracowuje swój własny wzór indywidualnego programu usamodzielnienia, który nie zawsze zawiera wszystkie informacje zawarte w przepisach, co często skutkuje odsyłaniem ipu do uzupełnienia. Konsekwencją jest niedotrzymanie terminu złożenia programu.

IX. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

W 2014 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 7 domów pomocy społecznej i 39 ośrodków wsparcia. W okresie sprawozdawczym pomoc w ośrodkach wsparcia i domach pomocy społecznej otrzymało łącznie 3 971 osób.

Na poniższej mapie przedstawiono system funkcjonujących placówek wskazanych powyżej typów.

Mapa 5. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie miasta Lublin.

Domy Pomocy Społecznej

- 1 DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 DPS "Betania" w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 DPS "Kalina" w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 DPS im. Wiktorii Michalisowej w Lublinie, ul. Archidiakańska 7
- 6 DPS im. Św. Jana Pawła I, ul. Ametystowa 22
- 7 Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 ŚDS "Kalina", ul. Kalinowszczyzna 84
- 2 ŚDS, ul. Nałkowskich 78 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 2a Filia ŚDS przy ul. Nałkowskich 78, ul. Lwowska 28
- 3 ŚDS "Absolwent", ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 4 ŚDS "Roztocze", ul. Wallenroda 2a
- 5 ŚDS "Misericordia", ul. Abramowicza 2
- 6 ŚDS "Serce", ul. Gospodarcza 32
- 7 ŚDS "Mefazja", ul. Towarowa 19
- 7a Filia ŚDS "Mefazja" – "MEMORY", al. Raławickie 22
- 8 ŚDS "Akademia Artystyczna", ul. Wyścigowa 31
- 9 ŚDS, ul. Zbożowa 22A (w Zespole Ośrodków Wsparcia)

Dzienne domy pomocy

- 1 Centrum Usług Socjalnych, ul. Lwowska 28 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 2 Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 1, ul. Poturzyńska 1 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 3 Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 2, ul. Maszynowa 2 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 4 Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 3, ul. Niecała 16 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 5 Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 4, ul. Pozytywistów 16 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 6 Klub Seniora „Pogodna”, ul. Pogodna 19 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 7 Klub Seniora „Owocowa”, ul. Owocowa 6 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 8 Klub Seniora „Róży Wiatrów”, ul. Róży Wiatrów 9 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)

Ośrodki wsparcia dla osób bezdomnych

- 1 Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
- 2 Całoroczna noclegownia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
- 3 Ośrodek wsparcia dla samotnych matek, ul. Bronowicka 3
- 4 Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- 4a Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32
- 5 Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 5a Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 6 Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicza 2F
- 7 Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8
- 8 Ośrodek wsparcia dla samotnych matek i kobiet w ciąży, ul. Chmielewskiego 9

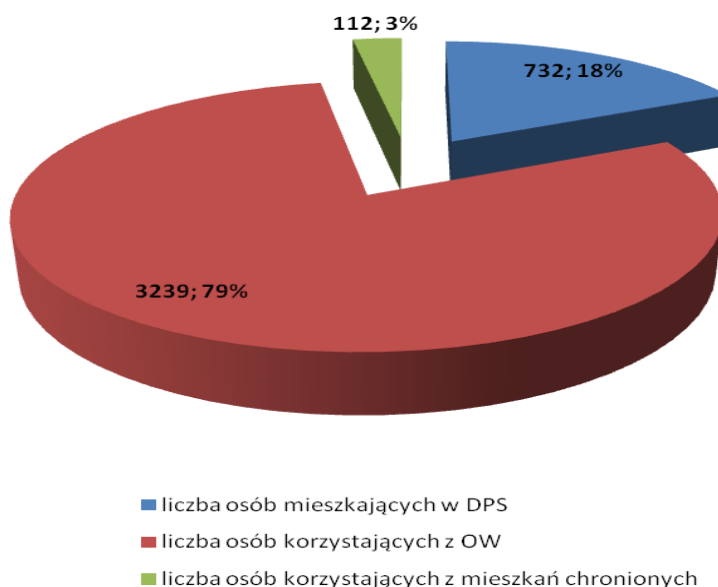
Kluby samopomocy

- 1 Klub Samopomocy "Przystań", ul. Nałkowskich 78 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 2 Klub Samopomocy "Galeria", ul. Pozytywistów 16 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 3 Klub Samopomocy "Misericordia", ul. Abramowicza 2
- 4 Klub Samopomocy „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Inne ośrodki wsparcia

- 1 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Bazylianówka 44
- 2 Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Poturzyńska 1 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 3 Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 22A
- 4 Świetlica dla Seniorów, ul. Puchacza 6

Wykres 14. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2014 roku.

Źródło: Opracowanie własne MOPR

1. Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej oferują łącznie 606 miejsc, z których w 2014 roku skorzystały 732 osoby. Średni okres oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej wynosił około sześciu miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2014 roku na umieszczenie w domach pomocy społecznej oczekiwało łącznie **175** osób w tym:

- DPS im. Matki Teresy z Kalkuty – **43** osoby,
- DPS „Kalina” – **45** osób,
- DPS im. Wiktorii Michelisowej – **11** osób,
- DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie – **20** osób,
- DPS „Betania” – **19** osób,
- Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – **5** osób,
- DPS im. Św. Jana Pawła II ul. Ametystowej – **32** osoby.

Tabela 23. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ						
Liczba placówek	1	7	7	7	7	
Liczba miejsc	2	606	606	623	753	
Liczba osób korzystających	3	753	752	750	850	

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Tabela 24. Wydatki na domy pomocy społecznej (w zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok oceny 2014	Potrzeby	
		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ			
Wartość nakładów ogółem: ²²	32 039 857	32 408 905	41 129 613
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	32 039 857	32 408 905	41 129 613
Dotacje z budżetu państwa	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Należy zaznaczyć, iż dzięki utworzeniu w Domu Pomocy Społecznej „Kalina” ul. Kalinowszczyzna 84 nowego oddziału przewidzianego dla osób z chorobą Alzheimera oraz chorobami pokrewnym od miesiąca lutego 2015 r. o 23 wzrosła liczba miejsc statutowych.

²² Wykazane wydatki za lata 2013 – 2014 dotyczą kosztów funkcjonowania domów pomocy społecznej działających na terenie Miasta Lublin. Nie uwzględniono kosztów umieszczenia osób z gminy lublin w domach pomocy społecznej znajdujących się na terenie innych powiatów. Dla roku 2016 uwzględniono szacunek uruchomienia 2 domów pomocy społecznej.

Natomiast potrzeba dostosowania powierzchni pomieszczeń do obowiązujących regulacji prawnych w Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty ul. Głowackiego 26 skutkowałą, decyzją Wojewody Lubelskiego z dnia 29 stycznia 2015 r., zmniejszeniem o 6, liczby miejsc statutowych.

W związku z powyższymi zmianami lubelskie domy pomocy społecznej dysponują aktualnie 623 miejscami.

W celu dalszego rozwoju sieci domów pomocy społecznej za istotne należy uznać podejmowanie działań w kierunku utworzenia oddziałów dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób przewlekle somatycznie chorych.

Aktualnie na terenie Lublina funkcjonuje Filia Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty przy ul. Głowackiego 26, mieszcząca się przy ul. Mierniczej 10 przeznaczona dla 19 osób niepełnosprawnych intelektualnie. Mieszkańcami są osoby młode. Miejsca praktycznie są cały czas zajęte przez te same osoby. W związku z powyższym osoby niepełnosprawne intelektualnie kierowane są do domów pomocy społecznej na terenie innych powiatów. W 2013 roku do domów pomocy społecznej poza Lublin zostały skierowane 43 osoby niepełnosprawne intelektualnie. Gmina Lublin poniosła koszty skierowania tych osób w kwocie 943 089 zł. Natomiast w 2014 roku skierowano 47 osób, co wygenerowało koszty w wysokości 1 128 116 zł. Aby zapewnić pobyt osobom dorosłym niepełnosprawnym intelektualnie w domu pomocy społecznej na terenie Lublina i ograniczyć finansowanie domów pomocy społecznej na terenie innych powiatów podejmowane są działania mające na celu utworzenie przy Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty przy ul. Głowackiego 26 oddziału dla 50 osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Pozostałe wydatki ponoszone przez Gminę Lublin za mieszkańców Lublina umieszczonych w domach pomocy społecznej poza Lublinem wyniosły w 2013 roku 4 013 365 zł (za 194 osoby). Natomiast w 2014 roku poniesiono wydatki w kwocie 4 694 658 zł (za 208 osób). Średnia liczba osób oczekujących w 2014 roku na miejsce w lubelskich domach pomocy społecznej wynosiła 172 osoby.

Z uwagi na powyższe, podejmowane będą starania zmierzające do utworzenia przy Domu Pomocy Społecznej „Betania” ul. Al. Kraśnicka 223 oddziału dla 30 osób przewlekle somatycznie chorych oraz przy Domu Pomocy Społecznej „Kalina” ul. Kalinowszczyzna 84 specjalistycznych oddziałów dla 50 osób przewlekle somatycznie chorych.

Powyższe zamierzenia w dużym stopniu uzależnione są od pozyskania środków zewnętrznych, w tym w szczególności w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Rekomendacje:

- **rozbudowa DPS im. Matki Teresy z Kalkuty i utworzenie przy nim oddziału dla 50 osób niepełnosprawnych intelektualnie,**
- **rozbudowa DPS „Betania” i utworzenie przy nim oddziału dla 30 osób przewlekle somatycznie chorych oraz DPS „Kalina” i utworzenie przy nim specjalistycznych oddziałów dla 50 osób przewlekle somatycznie chorych.**

2. Ośrodki wsparcia

W 2014 roku funkcjonowało 39 ośrodków wsparcia dysponujących 1 362 miejscami. Z pomocy ośrodków w 2014 roku skorzystało 3 239 osób, w tym 1 277 osób korzystało z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 962 osoby z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego w 2014 roku oferta placówek skierowana do mieszkańców Miasta Lublin została wzbogacona o nowopowstałe placówki funkcjonujące w strukturze Zespołu Ośrodków tj.:

- Klub Seniora “Róży Wiatrów” przy ul. Róży Wiatrów 9
- Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Zbożowej 22A
- Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością “Benjamin” ul. Zbożowa 22 A

Tabela 25. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓLEM						
Liczba placówek	1	39	39	39	43	44
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	14	13	18	21	22
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	25	26	21	22	22
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1 446	1 458	1 362	1 411	1 411
Liczba osób korzystających	5	4 291	3 818	3 239	3 316	3 346
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	8	13	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	19	23	50	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	245	264	268	274	275
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	12 709 424	13 555 496	12 904 532	12 443 125	13 036 453
W TYM (z wierszy 1-9):						
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	10	8	8	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 11 i 12)						

Liczba placówek prowadzonych przez JST	11	2	2	3	3	3
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	12	6	6	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	370	387	427	446	446
Liczba osób korzystających	14	480	500	529	548	548
Liczba osób umieszczonych	15	128	120	146	144	144
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	0	8	13	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	108	115	122	127	127
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	18	4 582 662	4 879 139	5 164 340	5 326 026	5 497 827
DZIENNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	19	5	6	5	5	5
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 20 i 21)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	20	5	6	5	5	5
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	21	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	22	237	237	222	222	222
Liczba osób korzystających	23	319	313	292	292	292
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	24	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	56	66	31	31	31
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	3 278 152	3 896 405	5 039 273	4 722 965	4 959 113
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	27	8	8	8	8	8
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	28	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	29	8	8	8	8	8
Liczba miejsc w placówkach ogółem	30	208	208	208	208	208
Liczba osób korzystających	31	658	670	619	619	619
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	32					
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31	33	21	22	24	24	24

grudnia danego roku)						
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	34	920 000	955 000	1 057 000	1 126 600	1 182 930
KLUBY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	35	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	36	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	37	2	2	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	38	55	55	55	70	70
Liczba osób korzystających	39	602	420	450	465	465
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	40	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	6	7	5	5	6
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	227 100	267 300	267 300	266 974	339 874

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Najliczniejszą grupę korzystającą z usług ośrodków wsparcia stanowiły osoby z zaburzeniami psychicznymi, korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy i klubach samopomocy. W trzynastu tego typu placówkach wsparcie otrzymało 979 osób.

W dniu 13.02.2015 roku do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego zostało przekazane zapotrzebowanie na zwiększenie o 19 liczby miejsc w istniejących w Lublinie w środowiskowych domach samopomocy oraz środki na ich utrzymanie, tj. w:

- Środowiskowym Domu Samopomocy „Kalina” – o 4 miejsca od września 2015 r.,
- Środowiskowym Domu Samopomocy „Serce” – o 15 miejsc od maja 2015 r.

Uruchomienie nowych miejsc w środowiskowych domach samopomocy daje możliwość większej liczbie osób kontaktu z osobami spoza środowiska rodzinnego. Korzystanie z usług w ośrodku wsparcia pozwala na rezygnację z korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych w środowisku domowym. Ośrodki wsparcia dają bowiem możliwość uczestnictwa w treningach wspierająco – aktywizujących zmierzających do poprawy funkcjonowania w środowisku, a nawet usamodzielnienia. Osoby chore psychicznie mogą przebywać w przyjaznej atmosferze, nawiązywać kontakty międzyludzkie, uzyskać poczucie bezpieczeństwa.

Mając na względzie optymalne zaspokojenie potrzeb osób z chorobą Alzheimera wystąpiono do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego o utworzenie od września 2015 r. klubu

samopomocy dla 10 osób w Filii Środowiskowego Domu Samopomocy „Mefazja” ul. Towarowa 19, przy ul. Al. Raławickie 22.

Drugą pod względem liczebności grupą, były osoby przebywające w ośmiu schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. W okresie sprawozdawczym pomoc w formie schronienia udzielono 619 osobom. Nie przewiduje się uruchomienia dodatkowych miejsc noclegowych w latach następnych. W przypadku występowania niskich temperatur w okresie jesienno-zimowym służby społeczne będą wnikliwie rozważać zasadność wydłużenia funkcjonowania trzech okresowych noclegowni.

Zgodnie z art. 49 ust. 1, 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, polegającym na jej wspieraniu w rozwiązywaniu problemów życiowych, w szczególności rodzinnych, mieszkaniowych, oraz w pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. Jeżeli osoba bezdomna przebywa w schronisku lub domu dla bezdomnych, indywidualny program wychodzenia z bezdomności może być opracowany przez pracownika socjalnego zatrudnionego w tej placówce. Dostrzegana jest potrzeba intensyfikacji działań, przez podmioty prowadzące ośrodki dla bezdomnych, mająca na celu realizację programów wychodzenia z bezdomności.

Liczną grupę korzystających z usług ośrodków wsparcia stanowiły także osoby w wieku starszym. W ramach Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie w roku 2014 funkcjonowały 4 Kluby Seniora. Dienne Domy Pomocy Społecznej Nr 1 i Nr 2 zostały przekształcone w Centra Dziennego Pobytu dla Seniorów nr 3 i nr 4, a Centrum Dziennego Pobytu Nr 3 zostało przekształcone na Klub Seniora “Pogodna” przy ul. Pogodnej 19.

W 2015 w dzielnicach Lublina, w których brakuje tego typu ośrodków, planowane jest uruchomienie 3 klubów z wykorzystaniem finansowania ze środków pozabudżetowych.

Rekomendacje:

- **przedłużenie funkcjonowania trzech okresowych noclegowni z 5 do 7 miesięcy, w sytuacji niekorzystnych warunków atmosferycznych,**
- **systematyczne zwiększanie liczby miejsc w Środowiskowych Domach Samopomocy i Klubach Samopomocy poprzez tworzenie tego typu placówek w dzielnicach miasta, w których odczuwalny jest ich brak z wykorzystaniem finansowania ze środków pozabudżetowych,**
- **aktywizacja podmiotów prowadzących ośrodki dla bezdomnych do podejmowania działań mających na celu efektywniejszą realizację programów wychodzenia z bezdomności przez podopiecznych.**

3. Ośrodki wsparcia funkcjonujące w strukturach MOPR Lublin

Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów

Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów jest komórką organizacyjną Ośrodka, która do dnia 31.12.2014 r. funkcjonowała w strukturach Filii nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Centrum wykonuje swoje zadania na zasadach, w formach oraz w trybach przewidzianych w przepisach prawa dla ośrodków wsparcia. Centrum przeznaczone jest dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w wieku emerytalnym, a także dla osób niepełnosprawnych niepracujących, których stan zdrowia pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Zadaniem Centrum jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb psychospołecznych i bytowych osób, aktywizacja i wspieranie ich w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej w celu zachowania lub odzyskania przez nich możliwości sprawnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania i środowisku. Uczestnikami Centrum są mieszkańcy Miasta Lublin.

Pakiet usług i zajęć realizowanych w Centrum obejmuje:

- usługi wspomagające – aktywizujące (zajęcia: psychologiczne, manualno–plastyczne, muzyczne, kulinarne, ogrodnicze oraz inne zajęcia terapeutyczno–rozwijające, zgodnie z harmonogramem zajęć, organizacja czasu wolnego),
- usługi prozdrowotne (rehabilitacja leczniczo - usprawniająca, masaże),

Z pakietu usług w roku 2014 skorzystały 22 osoby, które zawarły kontrakt w tym 19 kobiet i 3 mężczyzn w wieku od 62 r. ż. do 86 r. ż. Większość z uczestników zajęć to osoby samotne. Uczestnicy w większości borykają się ze złym stanem zdrowia, poczuciem pustki i brakiem uczestnictwa w życiu społecznym. Na lata 2015-2017 przewiduje się wzrost liczby klientów kontraktowych do 30 rocznie.

W roku sprawozdawczym z organizowanych przez Ośrodek spotkań otwartych skorzystało dodatkowo 80 osób starszych ze środowiska lokalnego oraz innych dzielnic miasta Lublin.

Z uwagi na potrzebę zapewnienia świadczenia usług na optymalnym poziomie od roku 2016 planowany jest wzrost zatrudnienia o 1 etat na rzecz rezygnacji z jednej umowy zlecenia. Skutkować to będzie potrzebą zwiększenia budżetu Centrum. Środki finansowe będące w dyspozycji Centrum na rok 2014 i 2015 zaspokoiły główne potrzeby.

Tabela 26. Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów

OŚRODKI WSPARCIA - Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów						
WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
		Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Liczba placówek prowadzonych przez JST	1	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	2	0	0	0	0	0

Liczba miejsc w placówkach ogółem	3	30	30	30	30	30
Liczba osób korzystających	4	119	95	102	110	110
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	4	4	4	4	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	8	204 539	201 527	187 085	193 170	197 000
W tym:						
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	9	204 539	201 527	187 085	193 170	197 000
Dotacje z budżetu państwa	10	0	0	0	0	0
Średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-ego miejsca w placówce	11	6 818	6 718	6 236	6 439	6 567

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 funkcjonuje od 2001 roku w strukturach Filii Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Ośrodek jest placówką o charakterze dziennym, przeznaczoną dla osób bezdomnych z terenu Miasta Lublin, których status społeczny nie pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Z usług ośrodka w szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą korzystać osoby bezdomne spoza terenu Lublina. Korzystanie z usług jest bezpłatne i dobrowolne.

Dzienny Ośrodek funkcjonuje przez cały rok i umożliwia osobom potrzebującym pobyt w nim od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. W okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 8.00 do 16.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca ośrodek działa w godzinach od 8.00 do 18.00. Jeżeli uzasadniają to złe warunki atmosferyczne, po uprzedniej decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Dzienny Ośrodek może być czynny dodatkowo: w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 16.00 do 18.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca w soboty i niedziele w godzinach od 9.00 do 14.00.

Oferta skierowana do osób korzystających z usług ośrodka obejmuje w szczególności:

- udzielanie wsparcia w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
- prowadzenie pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi i instrumentów aktywizujących,
- profilaktykę w zakresie przeciwdziałania pogłębienia się dysfunkcji prowadzoną na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości

- zajęcia tzw. świetlicowe (telewizja, punkt biblioteczny, prasa), spotkania integracyjne, kulturalne i okolicznościowe,
- możliwość korzystania z zaplecza higieniczno-pralniczego oraz kuchennego.

W roku 2014 z usług Dziennego Ośrodka Wsparcia skorzystało 270 osób i w odniesieniu do roku poprzedniego utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Przewiduje się wzrost liczby osób korzystających z usług Ośrodka w 2015, w stosunku liczby osób objętych pomocą w roku oceny o 10 osób, natomiast w roku 2016 zakłada się wzrost o 20 osób w stosunku do roku 2015.

Metoda pracy socjalnej z wykorzystaniem narzędzia, jakim jest kontrakt socjalny prowadzona jest nieregularnie. Wynika to ze specyfiki klientów Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, z którymi można przeprowadzać systematyczne działania jedynie w okresie jesienno-zimowym, kiedy to z uwagi na złe warunki atmosferyczne, zakończenie prac polowych i sezonowych, utrzymują stały kontrakt z pracownikami Ośrodka. W codziennej pracy z uczestnikami podejmowane są działania mające na celu m.in. utrzymanie higieny osobistej, podjęcie leczenia lub zdiagnozowanie schorzeń, wyrobienie dowodu osobistego, zarejestrowanie się w Miejskim Urzędzie Pracy, utrzymanie trzeźwości itp.

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych realizuje indywidualne programy wychodzenia z bezdomności, które są narzędziem wspomagającym w przezwycięzeniu trudnej sytuacji życiowej jaką jest bezdomność. Planowane jest, aby kontrakty socjalne oraz indywidualne programy wychodzenia z bezdomności były narzędziami pracy częściej wykorzystywanymi przez pracowników socjalnych. Zastosowanie powyższych narzędzi pracy socjalnej pozwoli na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań socjalnych, a w konsekwencji poprawę sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezdomności.

Tabela 27. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

OŚRODKI WSPARCIA – Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych						
WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
		Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Liczba placówek prowadzonych przez JST	1	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	2	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	3	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	4	302	278	270	280	300
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0

Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	5	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	8	349 000	300 000	307 500	307 500	330 000
W tym						
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	9	349 000	300 000	307 500	307 500	330 000
Dotacje z budżetu państwa	10	0	0	0	0	0
Średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-ego miejsca w placówce	11	8 725	7 500	7 688	7 688	8 250

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, powołanym do realizacji zadań samorządu gminnego Miasta Lublin, w zakresie udzielania pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zagrożonym wykluczeniem społecznym. Misją Centrum Aktywności Środowiskowej jest animowanie i tworzenie wielopłaszczyznowej sieci wsparcia społeczności mieszkającej przy ul. Antoniny Grygowej poprzez działania profilaktyczne oraz dbałość o pozytywny wizerunek i estetykę osiedla.

Centrum Aktywności Środowiskowej swoje działania realizuje poprzez:

- 1) podejmowanie działań na rzecz integracji środowiska lokalnego poprzez inicjowanie wspólnych akcji i wydarzeń lokalnych we współpracy z partnerami społecznymi,
- 2) aktywizowanie i mobilizowanie mieszkańców do rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów poprzez organizacje spotkań z osobami dotkniętymi różnego typu problemami oraz pomoc w organizacji działalności grup wsparcia i samopomocy,
- 3) prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej dla osób dorosłych i młodzieży w celu podnoszenia ich umiejętności i kompetencji osobistych, społecznych i zawodowych,
- 4) wspieranie rodziny w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce, stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz organizację czasu wolnego,

5) zapewnienie pomocy rodzinom a także dzieciom i młodzieży sprawiającej problemy wychowawcze, zagrożonej demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami poprzez organizację zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych, korekcyjnych i terapeutycznych,

6) udzielanie doraźnej i kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, które wynikają z dysfunkcji życia rodzinnego, sytuacji kryzysowych o charakterze nagłym lub losowym.

Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe, dzieci i młodzież z ośmiu bloków socjalnych, przy ul. Antoniny Grygowej. Podstawę uczestnictwa w zajęciach Grup Wsparcia, stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym, a rodzicem dziecka określający zakres wsparcia. W roku 2014 z usług Centrum Aktywności Środowiskowej skorzystało łącznie 176 osób z czego 67 to dzieci i młodzież uczestnicząca w grupach wsparcia.

W okresie 6 lat znacznie zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia i osiągających dochody poniżej kryterium.

W roku 2014 Centrum wspierało inicjatywy mieszkańców służące rozwojowi i propagowaniu idei przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W latach kolejnych należy kontynuować działania o tym charakterze.

Problemem istniejącym nadal, wpływającym realnie na osłabienie podejmowanych działań o charakterze readaptacyjnym jest zbyt małe zaangażowanie we współpracę dorosłych mieszkańców jak również rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży. W celu zwiększenia ich aktywności prowadzone były:

- warsztaty - „Szkoła dla rodziców” mająca na celu podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców/opiekunów dzieci;
- cykliczne (raz w miesiącu) spotkania z rodzicami/opiekunami w celu omówienia aktualnej sytuacji rodzinnej, edukacyjnej oraz wychowawczej poszczególnych uczestników grup wsparcia;
- cykliczne spotkania (co piątek) z mieszkankami osiedla pt: „Babskie gadanie”. Spotkania miały na celu wzrost integracji poprzez poruszaną tematykę m.in.: kulinarną, wychowawczą, zdrowego stylu życia, relacji rodzinnych. Spotkania pośrednio uczyły również konstruktywnego spędzania czasu wolnego;
- cykliczne spotkania (do września 2014 roku) ze specjalistą terapii uzależnień. Prowadzone było poradnictwo dla 6 osób dorosłych w zakresie: radzenia sobie z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych, hazardu, alkoholu jak również współuzależnienia, funkcjonowania w bliskiej relacji z osobą uzależnioną, i innych sytuacji trudnych i kryzysowych.

W kolejnych latach przewiduje się kontynuację w/w działań. Istotnym jest również intensyfikowanie działań skierowanych na podniesienie skuteczności egzekwowania zobowiązań, wynikających z treści zawieranych przez pracowników socjalnych indywidualnych kontraktów socjalnych (w 2014 roku zawarto 68 kontraktów socjalnych).

Stale wzmacniana jest współpraca międzyinstytucjonalna. Rok 2014 był zmienny z uwagi na fakt aktywnego włączenia się w podejmowane działania Fundacji Sztukmistrze w Lublinie oraz Dzielnicowego Domu Kultury „Bronowice”. Z realizowanego wspólnie programu „Prowadzenie edukacji kulturalnej na terenie bloków socjalnych przy ul. Wrońskiej i ul. Antoniny Grygowej” skorzystało łącznie 130 osób. Ideą uczestnictwa dzieci i młodzieży było wyławianie talentów muzycznych, tanecznych, aktorskich oraz kształtowanie i pielęgnowanie ich pasji.

Pogłębianie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu podopiecznych, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych stanowi rekomendowane formy dalszej działalności Centrum Aktywności Środowiskowej.

W Centrum Aktywności od 2008 roku wdrażany jest Program Aktywności Lokalnej realizowany w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W wyniku tych działań powstała m.in. Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna Cztery Pory Roku, której członkinie aktywnie współpracowały w 2014 roku podczas realizacji działań o charakterze środowiskowym.

W celu dalszej reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym rekomendujemy wykorzystanie potencjału drzemiącego w społeczności lokalnej poprzez kontynuację realizacji Programów Aktywności Lokalnej.

Tabela 28. Centrum Aktywności Środowiskowej

OŚRODKI WSPARCIA – Centrum Aktywności Środowiskowej						
WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
		Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Liczba placówek prowadzonych przez JST	1	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	2	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	3	80	80	80	80	80
Liczba osób korzystających	4	179	166	176	186	196
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	14	14	12	13	13
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	8	555 716	550 799	552 328	590 000	613 000
W tym						

Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	9	555 716	550 799	552 328	590 000	613 000
Dotacje z budżetu państwa	10	0	0	0	0	0
Średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-ego miejsca w placówce	11	6 946	6 885	6 904	7 375	7 663

Źródło: Opracowanie własne MOPR

X. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2014 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 28 mieszkań chronionych z 89 miejscami, z czego 10 prowadzonych było przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, a 18 przez Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II przy ul. Ametystowej 22. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystało 112 osób.

Tabela 29. Mieszkania chronione

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓLEM						
Liczba placówek	1	35	35	28	28	28
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 80 i 81)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	35	35	27	27	27
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	114	114	89	80	80
Liczba osób korzystających	5	136	132	112	100	100
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	2	2	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	1	1	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	8	1 022 815	920 793	857 081	631 930	666 488
W tym (od poz. 87 do poz. 88)						
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	9	718 023	729 499	607 914	631 930	666 488
Dotacje z budżetu państwa	10	0	0	0	0	0
Średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-ego miejsca w placówce	11	8 972	8 077	9 630	7 899	8 331

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Osoby zamieszkujące w mieszkaniach chronionych są zobowiązane do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje Uchwała Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin

z dnia 5 września 2013r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. lub. z dnia 17 września 2013r. poz. 3912 z późn. zm.).

Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Na terenie miasta Lublin, w okresie objętym oceną funkcjonowały 3 mieszkania chronione przeznaczone dla co najmniej 4 rodzin cudzoziemskich. W 2014 roku z pobytu w lokalach skorzystało 7 rodzin liczących 28 osób.

Tabela 30. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2012		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM					
Liczba placówek	3	3	3	3	3
Liczba miejsc	25	25	25	16	16
Liczba osób korzystających	22	24	28	16	16

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Funkcjonowanie mieszkań chronionych było możliwe dzięki środkom Miasta Lublin oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców, pozyskanym w ramach projektu „Mieszkanie i praca - integracja cudzoziemców w Lublinie”.

Z uwagi na potrzebę dostosowania warunków w mieszkaniach chronionych do obowiązujących przepisów prawa, a w szczególności regulacji, stanowiącej iż na jedną osobę w mieszkaniu chronionym przypada nie mniej niż 12 m² ocenia się, iż w roku 2015 liczba miejsc w mieszkaniach chronionych ulegnie zmniejszeniu do ok. 16.

Podjęmowane są działania zmierzające do uruchomienia w 2015 lub 2016 roku kolejnego mieszkania dla tej grupy klientów.

Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Dla osób niepełnosprawnych oraz z zaburzeniami psychicznymi, przy Domu Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II przy ul. Ametystowej 22, funkcjonowało 18 mieszkań chronionych dla 39 osób. Z pobytu w mieszkaniach chronionych dla osób niepełnosprawnych w roku 2014 skorzystały 52 osoby z różnym rodzajem niepełnosprawności.

Tabela 31. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE dla osób niepełnosprawnych					
Liczba placówek	18	18	18	18	18
Liczba miejsc	39	39	39	39	39
Liczba osób korzystających	46	42	52	52	52

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystały 32 osoby.

Tabela 32. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2012	Rok 2013		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE dla osób usamodzielniających się					
Liczba placówek	7	7	7	7	7
Liczba miejsc	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	34	33	32	32	32

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Należy podkreślić, iż funkcjonująca na terenie Lublina sieć mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych zapewnia wystarczającą liczbę miejsc. Zakłada się utrzymanie na tym samym poziomie sieci mieszkań chronionych, co w 2014 roku.

XI. REKOMENDACJE

- rozwój środowiskowych form wsparcia na rzecz aktywizacji i integracji klientów Ośrodka, z wykorzystaniem środków finansowych pozyskiwanych ze źródeł zewnętrznych,
- doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach,
- intensyfikowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi świadczącymi poradnictwo prawne w szczególności w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego celem zapewnienia rodzinom wsparcia w tym zakresie,
- zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla Miasta Lublin,
- rewizja zasad przyznawania pomocy w ramach programu PFRON „Aktywny samorząd” w celu zwiększenia możliwości finansowania tych form pomocy, które bezpośrednio wpływają na zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych,
- optymalizacja realizowanych zadań w ramach „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013-2015”,
- aktywizowanie personelu placówek wsparcia dziennego do podejmowania działań zapewniających możliwie wszechstronne wsparcie rodzinom i pomoc dzieciom,
- rozwój sieci placówek wsparcia dziennego poprzez zlecenie realizacji zadania ich prowadzenia, organizacjom pozarządowym w ramach otwartego konkursu ofert, w obszarach Miasta, w których brak tej formy wsparcia, a przede wszystkim w dzielnicy Za Cukrownią i Czechowie,
- systematycznie pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych na wynagrodzenia asystentów rodziny,
- zapewnienie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji,
- prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych propagujących ideę rodzin wspierających,
- kontynuowanie prowadzenia grup wsparcia i spotkań rodzin naturalnych,
- zorganizowanie grupy o charakterze rozwojowo – wychowawczym dla dzieci rodziców biorących udział w grupie wsparcia dla rodzin naturalnych, z wykorzystaniem własnych zasobów kadrowych,
- pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych,
- podejmowanie starań o utworzenie rodzinnego domu dziecka oraz utworzenie zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej,
- ustawiczne podwyższanie kwalifikacji przez rodziny zastępcze,
- systematyczne pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych na wynagrodzenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- umożliwienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach, w szczególności finansowanych ze środków pozabudżetowych,

- **ustawiczne podnoszenie kwalifikacji kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych,**
- **organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,**
- **wspieranie podmiotów pozarządowych w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności typu rodzinnego,**
- **aktywizowanie usamodzielnianej młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji zwiększających możliwości na rynku pracy,**
- **zaktualizowanie poradnika dla młodzieży wkraczającej w proces usamodzielnienia, opiekunów usamodzielnienia oraz instytucji wspierających,**
- **rozbudowa DPS im. Matki Teresy z Kalkuty i utworzenie przy nim oddziału dla 50 osób niepełnosprawnych intelektualnie,**
- **rozbudowa DPS „Betania” i utworzenie przy nim oddziału dla 30 osób przewlekle somatycznie chorych oraz DPS „Kalina” i utworzenie przy nim specjalistycznych oddziałów dla 50 osób przewlekle somatycznie chorych,**
- **przedłużenie funkcjonowania trzech okresowych noclegowni z 5 do 7 miesięcy, w sytuacji niekorzystnych warunków atmosferycznych,**
- **systematyczne zwiększanie liczby miejsc w Środowiskowych Domach Samopomocy i Klubach Samopomocy poprzez tworzenie tego typu placówek w dzielnicach miasta, w których odczuwalny jest ich brak z wykorzystaniem finansowania ze środków pozabudżetowych,**
- **aktywizacja podmiotów prowadzących ośrodki dla bezdomnych do podejmowania działań mających na celu efektywniejszą realizację programów wychodzenia z bezdomności przez podopiecznych,**
- **uruchomienie dodatkowego mieszkania chronionego dla cudzoziemców,**
- **utrzymanie na poziomie roku 2014 liczby mieszkań dla osób usamodzielniających się.**

Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2007 – 2013	6
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2014 r.)	11
Tabela 3. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych. pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin	16
Tabela 4. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie	16
Tabela 5. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze	18
Tabela 6. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.....	21
Tabela 7. Powody przyznania pomocy.....	24
Tabela 8. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2012-2014	27
Tabela 9. Formy udzielanej pomocy	27
Tabela 10. Osoby korzystające z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.....	32
Tabela 11. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.....	33
Tabela 12. Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń rodzinnych funduszu alimentacyjnego na przestrzeni lat 2013 – 2014.....	34
Tabela 13. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.....	35
Tabela 14. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2014 roku	38
Tabela 15. Formy pomocy w ramach zadań PFRON.....	39
Tabela 16. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	40
Tabela 17. Wykorzystanie środków pochodzących z budżetu miasta, przeznaczonych na realizację „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013-2015” za rok 2014”	41
Tabela 18. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin	44
Tabela 19. Placówki wsparcia dziennego.....	46
Tabela 20. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	58
Tabela 21 Wydatki na usamodzielnienia.....	61
Tabela 22. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	61
Tabela 23. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	67
Tabela 24. Wydatki na domy pomocy społecznej (w zł)	67
Tabela 25. Ośrodki wsparcia.....	69
Tabela 26. Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów.....	73
Tabela 27. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych	75
Tabela 28. Centrum Aktywności Środowiskowej	78
Tabela 29. Mieszkania chronione.....	80
Tabela 30. Mieszkania chronione dla cudzoziemców	81
Tabela 31. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych	82
Tabela 32. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się.....	82

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2013 roku	7
Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2005 – 2013.....	7
Wykres 3. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2012 - 2050.....	8
Wykres 4. Procentowy rozkład struktury wiekowej mieszkańców Miasta Lublin w latach 2012 – 2050	8
Wykres 5. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2005 – 2013	9
Wykres 6. Dane i prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2014-2050.....	9
Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2014r.	12
Wykres 6. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2014 roku.	23
Wykres 9. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i korzystających z usług placówek wsparcia dziennego.....	43
Wykres 10. Ogólna liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2012 – 2014.....	51
Wykres 11. Typy i liczba rodzin zastępczych	51
Wykres 12. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2014.....	57
Wykres 13. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci korzystających w latach 2012-2014	58
Wykres 14. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2014 roku.....	66

Spis map:

Mapa 1. Obszar województwa lubelskiego z podziałem na powiaty	5
Mapa 2. System pomocy środowiskowej w 2014 roku na terenie Miasta Lublin	20
Mapa 3. Rozmieszczenie placówek wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2014 roku.	45
Mapa 4. Rozmieszczenie przestrzenne placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2014 roku	56
Mapa 5. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie miasta Lublin.	65